

Analýza vlivu cestovního ruchu na ekonomický rozvoj Katalánska

Patricie Panáčková

Bakalářská práce
2019

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav podnikové ekonomiky
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Patricie Panáčková**
Osobní číslo: **M16169**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Analýza vlivu cestovního ruchu na ekonomický rozvoj Katalánska**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Proveďte průzkum literárních zdrojů z oblasti ekonomiky cestovního ruchu destinace.

II. Praktická část

- Charakterizujte vybranou destinaci cestovního ruchu.
- Proveďte analýzu vlivu cestovního ruchu na ekonomický rozvoj Katalánska.
- Navrhněte doporučení pro vybranou destinaci.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BERÁNEK, Jaromír. Ekonomika cestovního ruchu. Praha: Mag Consulting, 2013, 296 s. ISBN 978-80-86724-46-1.
BONIFACE, Brian G., Chris COOPER a Robyn COOPER. Worldwide destinations: the geography of travel and tourism. 7th edition. New York, NY: Routledge, Taylor & Francis Group, 2016, 740 s. ISBN 9781315697666.
HESKOVÁ, Marie. Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2011, 216 s. ISBN 978-80-7373-107-6.
PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. Ekonomika turismu: turismus České republiky. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 264 s. ISBN 978-80-247-3643-3.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.**
Ústav logistiky
Datum zadání bakalářské práce: **7. ledna 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **14. května 2019**

Ve Zlíně dne 7. ledna 2019

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

Ing. Petr Novák, Ph.D.
ředitel ústavu

**PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE**

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 14.5.2019

Jméno a příjmení: Patricie Panáčková

.....

podpis diplomanta

ABSTRAKT

Prezentovaná bakalářská práce si klade za cíl analyzovat a vyhodnotit způsob, jakým cestovní ruch ovlivňuje ekonomický rozvoj Katalánska. V teoretické části je pozornost věnována zejména vysvětlení základních pojmů z oblasti cestovního ruchu a použitým analytickým metodám. Praktická část je pak zaměřena na představení zvolené destinace, její geograficko-ekonomická analýza a jednotlivé dílčí analýzy, při kterých jsou využity oficiální statistické údaje. Další částí vlastní práce je S.W.O.T. analýza a řízený rozhovor. Veškeré výsledky získané z provedených analýz jsou objasněny a shrnuty v závěru práce

Klíčová slova:

Katalánsko, cestovní ruch, ekonomický rozvoj, HDP, zaměstnanost, turisté, SWOT

ABSTRACT

The presented bachelor thesis aims to analyze and evaluate the way in which tourism affects the economic development of Catalonia. In the theoretical part, attention is paid to the explanation of basic concepts of tourism and used analytical methods. The practical part is focused on the introduction of the chosen destination, its geographical-economic analysis and partial analyzes, using official statistical data. In addition, a S.W.O.T. analysis and an interview are included in the practical part. All the results obtained are clarified and summarized in the conclusion.

Keywords:

Catalonia, tourism, economic development, GDP, employment, tourists, SWOT

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda vyjádřila své poděkování doc. Ing. Zuzaně Tučkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a podporu při tvorbě této práce.

OBSAH

ÚVOD.....	8
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	11
1.1 CESTOVNÍ RUCH	11
1.2 ZÁKLADNÍ POJMY CESTOVNÍHO RUCHU	11
1.3 PODSTATA CESTOVNÍHO RUCHU	12
1.4 PŘÍSTUPY K CESTOVNÍMU RUCHU.....	13
2 TYPOLOGIE CESTOVNÍHO RUCHU.....	15
2.1 ZÁKLADNÍ FORMY CESTOVNÍHO RUCHU	15
2.2 ZÁKLADNÍ DRUHY CESTOVNÍHO RUCHU	16
3 VLIVY CESTOVNÍHO RUCHU	19
3.1 VLIV CESTOVNÍHO RUCHU NA EKONOMICKÝ VÝVOJ.....	19
3.2 VLIV CESTOVNÍHO RUCHU NA SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ VÝVOJ	19
3.3 VLIV CESTOVNÍHO RUCHU NA ENVIROMENTÁLNÍ VÝVOJ.....	20
4 POUŽITÉ ANALYTICKÉ METODY	21
4.1 GEOGRAFICKO-EKONOMICKÁ ANALÝZA	21
4.1.1 Selektivní (stimulační) faktory.....	21
4.1.2 Lokalizační podmínky.....	21
4.1.3 Realizační podmínky.....	22
4.2 ANALÝZA VLIVU CESTOVNÍHO RUCHU NA EKONOMICKÝ ROZVOJ.....	22
4.3 S.W.O.T. ANALÝZA	23
II PRAKTICKÁ ČÁST	24
5 KATALÁNSKO.....	25
6 PŘEDPOKLADY ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU	27
6.1 SELEKTIVNÍ FAKTORY	29
6.2 LOKALIZAČNÍ PODMÍNKY	30
6.2.1 Barcelona.....	31
6.2.2 Costa de Barcelona.....	31
6.2.3 Costa Brava	32
6.2.4 Costa Daurada	32
6.2.5 Costa del Garraf	33
6.2.6 Paisajes Barcelona.....	33
6.2.7 Pyreneje.....	33
6.2.8 Terres de Lleida.....	33
6.2.9 Terres de l'Ebre.....	34

6.2.10	Val d’Aran.....	34
6.3	REALIZAČNÍ PODMÍNKY	34
6.3.1	Dopravní infrastruktura	35
6.3.2	Ubytovací zařízení	35
7	ANALÝZA VLIVU CESTOVNÍHO RUCHU NA EKONOMICKÝ ROZVOJ DANÉ OBLASTI	37
7.1	SKLADBA HDP.....	37
7.2	ZAMĚSTNANOST V JEDNOTLIVÝCH SEKTORECH HDP.....	39
7.3	ZAMĚSTNANOST V CESTOVNÍM RUCHU	39
7.4	PŘÍJMY Z MEZINÁRODNÍHO CESTOVNÍHO RUCHU.....	40
8	ANALÝZA PŘIJÍZDĚJÍCÍCH TURISTŮ.....	42
8.1	POČET PŘIJÍZDĚJÍCÍCH A VYJÍZDĚJÍCÍCH TURISTŮ	42
8.2	PŘÍJEZDY TURISTŮ DLE NÁRODNOSTÍ	43
8.3	PŘÍJEZDY TURISTŮ DLE JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCŮ	44
8.4	PŘÍJEZDY TURISTŮ DLE ZPŮSOBU DOPRAVY	45
8.5	CELKOVÝ POČET STRÁVENÝCH NOCÍ DLE TYPU UBYTOVÁNÍ.....	46
8.6	PŘÍJEZDY TURISTŮ DLE NAVŠTÍVENÉ DESTINACE	46
9	S.W.O.T. ANALÝZA	48
10	NÁVRH DOPORUČENÍ PRO KATALÁNSKO	50
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	53
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	56
	SEZNAM GRAFŮ	57
	SEZNAM OBRÁZKŮ	58
	SEZNAM TABULEK.....	59
	SEZNAM PŘÍLOH.....	60

ÚVOD

Cestování sice představuje módní fenomén dnešní doby, nicméně jeho kořeny sahají hluboko do historie lidstva. Od pradávna bylo právě cestování způsobem, jak se dopravit k cíli. Podle potřeb lidí se měnily i konkrétní motivy a důvody cestování.

Díky dlouholetému vývoji je tomu v dnešní vyspělé době naprosto jinak. Cestování se pro spoustu lidí stalo neodmyslitelnou součástí života. Představuje způsob poznávání různých národů, nejrozmanitějších kultur a zvyků, objevování překrásných a zajímavých míst na planetě. To vše nejen motivuje lidi k cestování, ale zároveň napomáhá jejich osobnímu rozvoji.

Cestování a s ním spojený cestovní ruch není přínosem pouze pro jednotlivé turisty, ale má obrovský vliv na odvětví ekonomiky a růstu hrubého domácího produktu dané destinace. Skvělým případem je Španělsko, zejména pak oblast Katalánska, kam se každoročně vypraví nespočet turistů ze všech koutů světa.

Tuto konkrétní oblast jsem si jako téma vybrala proto, že rok od roku se cestovní ruch stává čím dál tím více důležitým aspektem ve zdrojích příjmů katalánského rozpočtu. Především v posledních letech zažívá oblast obrovský rozmach a s ním spojený nával turistů, které láká svými čistými písčnými plážemi, přírodními parky a rezervacemi, ale také kulturou, historickými památkami a rovněž díly světově známých umělců, jako jsou například Antoni Gaudí, Salvador Dalí, Pablo Picasso nebo Joan Miró.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem této práce je zhodnocení vlivu cestovního ruchu na ekonomický rozvoj Katalánska. Tohoto konečného cíle se pokusím dosáhnout prostřednictvím dílčích analýz, mezi které patří například analýza podílu cestovního ruchu na tvorbě HDP a zaměstnanosti.

Teoretická část práce je zaměřena na vysvětlení dané problematiky pomocí definice samotného pojmu cestovní ruch, jeho podstaty a možných přístupů k němu. Další významnou částí je teoretický popis použitých analytických metod, jako třeba S.W.O.T. analýza a geograficko-ekonomická analýza, které jsou následně aplikovány ve vlastní práci.

Praktická část je zpracována na základě oficiálně dostupných informací z Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), neboli Statistický Institut Katalánska. Veškerá data potřebná k analýzám byla mnou zpracována v programu MS Excel do tabulkové či grafické podoby.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Tato kapitola je zaměřena na vymezení základních výrazů a pojmů z oblasti dané problematiky. Klíčovou se stává zejména definice samotného pojmu cestovní ruch, jeho podstaty a možných přístupů k němu.

1.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch se projevuje v nejrůznějších formách a aspektech, proto je velmi obtížné jej jedinečně a s přesností definovat. Přičemž vymezení koncepce cestovního ruchu a zároveň stanovení co nejpřesnější definice je podle autora Jaromíra Beránka (2013) nezbytné:

- za účelem zkoumání, analýzy a prognózování rozvoje cestovního ruchu jako sociálně ekonomického jevu;
- za účelem statistického zkoumání cestovního ruchu s co nejvyšší možnou přesností;
- za účelem aplikace legislativních a ekonomických úlev stanovených zákony řady zemí a společenstev v oblasti cestovního ruchu.

Cestovní ruch je definován vícero způsoby, kterými se autoři jednotlivých definic snaží vyzdvihnout různé stránky tohoto multidisciplinárního oboru, většinou v závislosti na vědní disciplíně, z hlediska, které je cestovní ruch zkoumán a definován (Rygllová, 2009).

V publikaci Zelenky a Páskové (2012, s. 15) je uvedeno tvrzení, které říká, že „*cestovní ruch vždy zahrnuje cestování, ale ne každé cestování je cestovním ruchem. Cestovní ruch zahrnuje rekreaci, ale ne každá rekreace je cestovním ruchem. Cestovní ruch se uskutečňuje ve volném čase, ale ne celý volný čas je věnován cestovnímu ruchu*“.

Stejní autoři dále cestovní ruch definují jako komplexní společenský jev, jež se zabývá především souhrnnými aktivitami jeho účastníků, průběhem budování a provozování zařízení se službami zaměřenými na tyto účastníky, včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby poskytují. Nezabývá se tedy pouze jeho účastníky, ale zároveň i poskytovateli těchto služeb.

1.2 Základní pojmy cestovního ruchu

Obecné pojmy

- **Cestovní ruch** – činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden rok. Účelem cest může být trávení volného času, obchod apod.

- **Druhý domov** – místo, jež není trvalým bydlištěm. Může se jednat o rekreační zařízení, jako například chatu či chalupu.

Typologie návštěvníků

- **Návštěvník** je účastník cestovního ruchu. Návštěvníci se dělí na:
 - Jednodenní návštěvníky – účastní se cestovního ruchu bez přenocování
 - Turisty – účastník cestovního ruchu, který alespoň jednu noc přenocuje
- **Tranzitní návštěvník** tvoří samostatnou kategorii, jelikož může být jednodenní, ale i turista. Jedná se o osoby, kteří zastaví v dané lokalitě z důvodu cesty do jiného cíle.
- **Rezident (domácí návštěvník)** – jeho rezidentská země je stejná jako země navštívená. Může se jednat o občana dané země, ale i cizince, žijícího v této zemi.
- **Nerezident (zahraniční návštěvník)** – jeho rezidentská země se liší od země navštívené. Za nerezidenta se dá považovat občan této země žijící trvale v zemi jiné.

Druhy cestovního ruchu

- **Příjezdový cestovní ruch (aktivní)** – zahrnuje veškeré návštěvy a pobyty nerezidentů na území jimi vybrané cizí země.
- **Domácí cestovní ruch** – cestování rezidentů v rámci území jejich vlastní země.
- **Výjezdový cestovní ruch (pasivní)** – zahrnuje veškeré návštěvy a pobyty rezidentů konkrétní země mimo území této dané země.
- **Vnitřní cestovní ruch (interní)** – veškerý cestovní ruch, příjezdový i výjezdový, probíhající uvnitř vybrané země.

(Český statistický úřad, 2004)

1.3 Podstata cestovního ruchu

V současné době je cestovní ruch zkoumán několika vědními obory, jako jsou např. sociologie, ekonomie, geografie a jiné. Cestovní ruch je tedy sice společným zkoumaným předmětem, avšak každá vědní disciplína na něj nahlíží a zkoumá jej z takového úhlu pohledu, který je právě pro tuto konkrétní disciplínu podstatný.

- Ekonomie cestovního ruchu je založena na zkoumání ekonomických aspektů cestovního ruchu spojených s produkcí zboží a realizací služeb (tj. produktů cestovního ruchu) specifického charakteru, souvisejícího s účastí na cestovním ruchu.

- Geografie cestovního ruchu zkoumá teritoriální aspekty interakcí mezi cestovním ruchem a krajinou s cílem určit zákonitosti jejich vývoje.
- Sociologie cestovního ruchu představuje výzkum společnosti, přičemž je kladen důrazem na sociální chování, konání a interakci sociální skupin jako účastníků cestovního ruchu.
- Psychologie cestovního ruchu se zabývá studiem psychiky účastníků cestovního ruchu s důrazem na motivaci účasti na cestovním ruchu, spokojenosti s dovolenou, poradenstvím v oblasti cestovního ruchu apod.

(Hesková 2011, s 9).

1.4 Přístupy k cestovnímu ruchu

Jak ve svém díle uvedli autoři Boniface, Cooper a Cooper (2016, s 6), na cestovní ruch se dá nahlížet ze dvou odlišných úhlů pohledu, a to z pohledu poptávky či nabídky.

Z pohledu poptávky (z pohledu turisty) – tento přístup pro definici cestovního ruchu, jak uvádí United Nations Statistical Commission, může být prezentován jako cestování a pobývání lidí v místech, které není jejich obvyklým prostředím, po dobu kratší než jeden rok, za účelem odpočinku, obchodu apod. Nicméně, tato definice sebou nese řadu otázek, jako například:

- Co se považuje za obvyklé prostředí člověka?
- Zakomponováním obchodu a jiných účelů do definice vytvoříme komplexnější pohled na cestovní ruch, než pouze z úhlu rekreace a odpočinku.
- Vyloučíme z definice určité typy účastníků cestovního ruchu, neboť turismus tvoří pouhou část cestování, do které jsou dále zahrnuty každodenní aktivity, jako třeba cesta do práce či na nákup, kde má účastník cestovního ruchu úmysl zajištění dlouhodobého pobytu (mimo své obvyklé prostředí).

Z pohledu nabídky – tento přístup od sebe odděluje obchodní činnosti a zaměstnání bezprostředně spjaté s cestovním ruchem od zbytku ekonomiky. Po letech trvajících diskuzích bylo Organizací Spojených Národů v roce 2000 schváleno řešení formou TSA (Tourism Satellite Account), neboli satelitního účtu cestovního ruchu. TSA měří poptávku po zboží

a službách vytvořenou účastníky cestovního ruchu v dané destinaci, a umožňuje tak porovnávat sektor turismu s ostatními sektory ekonomiky, zejména analyzováním podílu, kterým cestovní ruch přispívá například k tvorbě HDP či zaměstnanosti.

2 TYPOLOGIE CESTOVNÍHO RUCHU

Typologie, nebo také klasifikace, cestovního ruchu se snaží blíže specifikovat cestovní ruch a rozčlenit jej podle určitých znaků. V této souvislosti se tedy můžeme často setkat s členěním na formy a druhy cestovního ruchu.

2.1 Základní formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu vycházejí z hlavní motivace účastníků, tj. účel, pro který tito účastníci cestují a pobývají v jiném místě. Rozhodujícím hlediskem pro určení konkrétní formy cestovního ruchu je tedy hlavní motiv účastníků a charakter trávení jejich volného času. Jedná se např. o rekreační, kulturně poznávající, sportovně turistický, lázeňský apod.

Zdravotní (léčebný) cestovní ruch

V dnešní době zdraví a způsob životního stylu není považováno pouze za jeden z determinantů správného života, ale představuje i určitý módní trend. V prvé řadě je ovšem zdraví všeobecným předpokladem pro to, abychom se cítili spokojeně a byli tak schopni vykonávat běžné činnosti každodenního života. O naše zdraví bychom se měli starat pečlivě, nepřetržitě a preventivně, tzn. ne pouze v případech, kdy se cítíme nemocní.

Cestování do zahraničí za účelem léčby se stává stále populárnějším a rozšířenějším, proto zdravotní cestovní ruch představuje významný a stále se zvětšující výklenek v cestovním ruchu (Kotíková 2013, s 53).

Rekreační cestovní ruch

Účastníci se snaží prostřednictvím rekreačního cestovního ruchu určitým způsobem o psychickou a fyzickou regeneraci. Požadavky mohou být různé, záleží na tom, jaký druh odpočinku klient preferuje. V současnosti se zvyšují preference aktivně strávené dovolené nad pasivním odpočinkem. Roste zájem o sportovně orientované dovolené (Palatková a Zichová, 2014, s. 24)

Podle Heskové (2011, s 20) má pobyt v příznivém přírodním prostředí kombinovaný s různými rekreačními aktivitami (pohybové a nenáročné sportovní činnosti, např. procházky, táboření v přírodě, chataření, chalupaření a jiné) má vliv na organismus a duševní pohodu člověka.

Kulturně poznávací cestovní ruch

Je zaměřený především na poznávání historie, kultury, tradic a zvyků vlastního i jiných národů. Tento typ cestovního ruchu je velmi různorodý, má významný výchovně vzdělávací podtext a přispívá k rozšíření kulturně společenského rozhledu obyvatelstva. Cíle jsou různorodé: od kulturní krajiny, přes zajímavá místa, až po hrady a zámky (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008).

Sportovně turistický cestovní ruch

Podle definice dvojice autorek Palatková a Zichová (2014, s. 25) je sportovně turistický cestovní ruch vysvětlován jako typ turismu, jehož součástí jsou veškeré sportovní aktivity obyvatelstva. Řadí se sem jednak aktivity tradiční, jako je například lyžování, turistika, cyklistika, tak i extrémní sporty, mezi které patří skalní horolezectví či surfing.

Sport může být pojat jako primární i jako sekundární motiv cestování. Většinou se můžeme setkat s definicemi, které zahrnují jak samotné fyzické aktivity, tak i pasivní sportovně orientované, čímž je např. divácká účast na sportovních akcích.

2.2 Základní druhy cestovního ruchu

Pro určení jednotlivých druhů cestovního ruchu je klíčovým kritériem jevový průběh a způsob realizace cestovního ruchu v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách (Zelenka, Pásková, 2012).

Toto obecné kritérium se podle zmíněných autorů dále dělí na základě objektivních faktorů:

- místo realizace cestovního ruchu,
- vztah k platební bilanci státu,
- doba trvání pobytu,
- způsob zabezpečení cesty a pobytu,
- počet účastníků,
- způsob financování,
- věk účastníků,
- převažující prostředí pobytu,
- vliv na místní komunitu a životní prostředí,
- ostatní kritéria.

Výše uvedené faktory jsou dále popsány ve stručnosti dle autorky Ryglové (2009, s 13–15).

Místo realizace cestovního ruchu

- Domácí cestovní ruch – osoby trvale sídlící v zemi cestují uvnitř tohoto státu a nepřekračují jeho hranice.
- Zahraniční cestovní ruch – dochází k překračování hranic jednoho či více států. Je možné jej dále dělit následujícím způsobem:
 - Aktivní cestovní ruch (incoming) – příjezd cizinců do České republiky.
 - Pasivní cestovní ruch (outgoing) – výjezd českých turistů do zahraničí.
- Tranzitní cestovní ruch – jedná se o průjezd cestujícího přes území projížděného státu do jiného cílového státu, aniž by cestující v tomto státě přenocoval.
- Vnitřní cestovní ruch – veškerý cestovní ruch na území daného státu, tj. cesty obyvatel po vlastní zemi i pobyt cizinců v této zemi.
- Národní cestovní ruch – veškerý cestovní ruch obyvatel určitého státu, tj. cestovní ruch domácí a výjezdový.
- Mezinárodní cestovní ruch – veškerý cestovní ruch (aktivní a pasivní), při němž dochází k překročení hranice státu.

Cestovní ruch podle vztahu k platební bilanci

Cestovní ruch ovlivňuje významným způsobem platební bilanci státu. Podle tohoto vztahu můžeme cestovní ruch dělit na:

- Aktivní – příjmy v tomto odvětví převyšují výdaje a vzniká příjezdy zahraničních návštěvníků do tuzemska.
- Pasivní – zde naopak výdaje převyšují příjmy a vzniká výjezdem obyvatel daného státu do zahraničí.

Cestovní ruch podle délky pobytu

Podle tohoto kritéria je možné dělit cestovní ruch na:

- Krátkodobý – doba pobytu v místě do tří přenocování.
- Dlouhodobý – doba pobytu více než tři přenocování.

Cestovní ruch podle způsobu účasti – zabezpečení cesty

Východiskem tohoto členění je subjekt organizující cestu a pobyt. Další dělení je pak následovné:

- Organizovaný – jedná se o typ cestovního ruchu, kdy si účastník nechá cestu a pobyt zajistit cestovní kanceláří či jiným zprostředkovatelem.
- Neorganizovaný – účastník si cestu i pobyt volí a zabezpečuje sám.

Cestovní ruch podle počtu účastníků

- Individuální – návštěvník nebo turista cestuje sám, popřípadě s rodinou.
- Kolektivní – organizované cestování účastníků, může mít dále podobu skupinového či masového cestovního ruchu.

Cestovní ruch podle způsobu financování

- Volný (komerční) – účast zde není nijak podmíněna a účastník si hradí všechny náklady spojené s cestou a pobytem sám ze svých prostředků.
- Vázaný (sociální) – účast je určitým způsobem „vázána“ na splnění určitých podmínek (např. pacient v lázeňském cestovním ruchu). Náklady spojené s touto cestou jsou pak z části hrazeny příspěvkem určité organizace (např. podnikové fondy, nemocenské pojištění atd.).

Dle Ryglové (2009) může být cestovní ruch dále dělen například podle ročního období, vlivů na životní prostředí, cíle cesty, použitých dopravních prostředků, destinace, způsobu ubytování apod.

3 VLIVY CESTOVNÍHO RUCHU

V 21. století roste jednak nabídka cestovního ruchu a rovněž i jeho význam. Cestovní ruch hraje důležitou roli v hospodářském rozvoji, jeho vliv můžeme změřit v oblasti investic, zaměstnanosti i platební bilanci (Middleton, 2009, s. 3).

Podle autorů Goeldner a Ritchie (2009, s. 26) má cestovní ruch prokazatelný celosvětový význam, který v posledních letech výrazně vzrostl a cestovní ruch se tak stal nedílnou sociální a ekonomickou silou. Pro destinace cestovního ruchu představuje nejen ekonomické a neekonomické přínosy, ale i náklady.

3.1 Vliv cestovního ruchu na ekonomický vývoj

Cestovní ruch pro většinu států představuje ekonomický a sociální trend, jelikož se rozvíjí jako jeden z nejdynamičtějších a nejrychleji rostoucích sektorů ekonomiky (Vystoupil, Šauer, 2006).

Abychom byli schopni popsat, jak cestovní ruch ovlivňuje pozitivní ekonomický rozvoj, je nutné vymezit dva pojmy, jež souvisejí s touto problematikou. Štýrský a Šípek (2011) definují ekonomický růst jako neustálé zvyšování celkové produkce statků a služeb v dané společnosti, kde se celková produkce měří jako hrubý domácí produkt (HDP).

Autoři Vystoupil a Šauer (2006) uvádí, že z ekonomického hlediska cestovní ruch ovlivňuje HDP, zaměstnanost, platební bilanci daného státu a rovněž tak příjmy státních a místních rozpočtů a investiční činnost. Výše uvedené vlivy zachycuje tzv. satelitní účet cestovního ruchu (TSA). Jedná se o klíčové informace pro zjištění poptávky a nabídky cestovního ruchu a k následnému zhodnocení celkového přínosu pro ekonomiku daného státu z tohoto odvětví.

3.2 Vliv cestovního ruchu na sociálně-kulturní vývoj

V dnešní době představuje cestovní ruch velmi populární způsob umožňující rozšiřování znalostí o nejrůznějších zemích, kultuře místních obyvatel spolu s poznáním jejich tradic a uznávaných hodnot a rovněž tak nesmíme opomenout nynější módní trend, jež cestování představuje.

Cestovní ruch v sociálně-kulturní oblasti přispívá ke vzniku značného množství nových pracovních míst, zmírňuje chudobu, lidé se navzájem kulturně obohacují a zvyšuje se úroveň

životních standardů obyvatel. Dochází rovněž k rozvoji vzájemného pochopení mezi turisty a obyvateli daného státu, úbytku předsudků a zmírňuje se napjatá situace ve světě, což přispívá k míru (Ryglová, 2009).

3.3 Vliv cestovního ruchu na environmentální vývoj

Dopady cestovního ruchu na životní prostředí můžeme členit následovně:

- Podle geografického měřítka na globální, celostátní, regionální a místní
- Podle časového měřítka na krátkodobě a dlouhodobě působící
- Podle charakteru změny na dočasné (vratné) a nevratné
- Podle vztahu k biosféře na změny složek přírodního prostředí a změny zastoupení druhů flóry a fauny (Zelenka 2015)

Vlivy cestovního ruchu mají i jisté dopady na daný stát, které shrnuje níže uvedená tabulka:

Obrázek 1 – Typy dopadů

Potřeby turisty			
Cestování, ubytování, atraktivita, nákupy, festivaly, slavnosti, rekreační aktivity			
Nabídka průmyslu cestovního ruchu			
Auta, autobusy, silniční a železniční sítě, aerolinky a letiště, hotelové řetězce, nákupní centra, rekreační střediska, organizátoři slavností a exkurzí			
Typy dopadů			
	Ekonomický	Socio-kulturní	Environmentální
Pozitivní dopady	Úspory turistů, zaměstnanost v CR, investice do infrastruktury	Porozumění odlišným kulturám, podpora lokálních služeb	Regenerace městských a venkovských oblastí, zachovávání historických budov, ochrana venkova
Negativní dopady	Ekonomické úniky, prohloubení rozdílů	Narušení tradičních způsobů života	Znečištění vzduchu, moří, eroze, poškozování historických budov

Zdroj: Vlastní úprava podle Evans (2015, s 60)

4 POUŽITÉ ANALYTICKÉ METODY

V následující části bude vysvětlena problematika použitých analýz a rovněž tak jejich teoretická východiska.

4.1 Geograficko-ekonomická analýza

Tato analýza zahrnuje různé přístupy, pomocí kterých se dokážeme seznámit s podrobnými informacemi o analyzované zemi. Jde o souhrn dat a poznatků z oboru nazývaného ekonomická geografie.

Autoři Hrala a Šafařík (2013, s 13-33) uvádí, že jednotlivé činitele, které ovlivňují rozvoj a rozmístění cestovního ruchu, můžeme dělit z ekonomického a geografického hlediska na:

- Selektivní (stimulační) faktory
- Lokalizační podmínky
- Realizační podmínky

4.1.1 Selektivní (stimulační) faktory

Tyto faktory se projevují geograficky, tj. v územním uspořádání a mají významné postavení zejména v rozvoji cestovního ruchu. Jejich prostřednictvím se mnohou využít podmínky (předpoklady) pro cestovní ruch v konkrétních oblastech. Dělí se na:

- **Objektivní faktory** – základní politické reality světového charakteru i místního významu, vnitropolitická situace, ekonomické předpoklady (dosažená životní úroveň, fond volného času), demografické skutečnosti, kvalita životního prostředí.
- **Subjektivní faktory** – řada psychologických a dalších pohnutek ovlivněných kulturní úrovní obyvatel, reklamou, propagací apod., kterými je ovlivňováno rozhodování obyvatel k účasti na cestovním ruchu. Neopomenutelnou roli zde hrají již výše zmíněné faktory reklama a propagace, jež mají významný vliv na mondénnost a módnost.

4.1.2 Lokalizační podmínky

Tyto podmínky mají ve vztahu k rozvoji cestovnímu ruchu až druhotný význam. Rozhodují o funkčním využití konkrétní oblasti cestovním ruchem z hlediska přírodních možností a

charakteru a kvality společenských podmínek či atraktivit. Lokalizační podmínky jsou určovány:

- Přírodními podmínkami a atraktivitami
- Klimatickými poměry
- Hydrologickými poměry
- Reliéfem a morfologickými poměry
- Rostlinstvem a živočištvem
- Společenskými podmínkami a atraktivitami
- Kulturněhistorickými památkami
- Kulturními a jinými zařízeními a akcemi
- Sportovními a zábavními zařízeními a akcemi

4.1.3 Realizační podmínky

Realizační podmínky mají rozhodující postavení pro konečnou fázi uskutečňování různých forem cestovního ruchu. Svou kapacitou formují tzv. „nabídkový strop“ pro využití možností lokalizačních podmínek a atraktivit. Realizační podmínky jsou tvořeny:

- Dopravou – železniční, automobilová, námořní, vertikální, letecká, aj.
- Ubytovacími a stravovacími zařízeními.

Pro potřeby této analýzy jsou z pohledu ekonomické geografie podstatné zejména následující okruhy včetně jejich ukazatelů:

- Geografie obyvatelstva (hustota zalidnění, věk, pohlaví, životní úroveň, nezaměstnanost, jazyková a národnostní struktura aj.)
- Faktory a podmínky rozvoje zemědělství a průmyslu (půda, klima, reliéf, přírodní pásma)
- Geografie dopravy (námořní, letecká, pevninská aj.)

4.2 Analýza vlivu cestovního ruchu na ekonomický rozvoj

Cílem této kapitoly bude analyzovat podíl cestovního ruchu na ekonomickém rozvoji Katalánska. Jednotlivé podkapitoly budou zaměřeny na dílčí analýzy, díky kterými je možné dojít k odpovědi, jakým způsobem se cestovní ruch podílel na ekonomickém rozvoji ve sledovém období.

V rámci ekonomického vývoje bude analyzována oblast HDP, přímý a celkový podíl cestovního ruchu na tvorbě HDP a zaměstnanosti Katalánska a příjmy z mezinárodního cestovního ruchu. Veškerá analyzovaná data jsou oficiálními informacemi získanými statistického úřadu Katalánska (Institut d'Estadística de Catalunya).

4.3 S.W.O.T. analýza

SWOT analýza je nástroj pro strategické plánování a řízení organizace, jehož cílem je zhodnocení současné strategie firmy a její schopnost vypořádat se se změnami. SWOT analýza definuje silné a slabé stránky podniku, a rovněž tak jeho příležitosti a hrozby.

Tato analýza je, jak uvádí Evans (2015, s 308), nejčastěji znázorňována v tabulce. Úkolem autora SWOT analýzy je s umarizovat jednotlivé prvky následovně:

- Strengths (slabé stránky) – vybudovat, respektive pečovat, o ně takovým způsobem, aby i nadále představovaly silné stránky.
- Weaknesses (slabé stránky) – zaměřit se na ně tak, aby se v budoucnu staly stránkami silnými, nebo je zcela eliminovat.
- Opportunities (příležitosti) – umístit organizaci do takového postavení, ze kterého je schopna využít a přeměnit dostupné příležitosti v konkurenční výhody.
- Threats (hrozby) – umístit organizaci do takové pozice, aby bylo možné odstranit vyskytující se hrozby, popřípadě vytvořit určitá opatření, k ochraně před dopady možných hrozeb.

Obrázek 2 – S.W.O.T. analýza

S.W.O.T. analýza	Faktory, napomáhající organizaci dosáhnout jejich cílů	Faktory, bránící organizaci dosáhnout jejich cílů
Vnitřní faktory pod kontrolou manažerů	Silné stránky	Slabé stránky
Vnější faktory mimo kontrolu manažerů	Příležitosti	Hrozby

Zdroj: Vlastní úprava podle Evans (2015, s 309)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

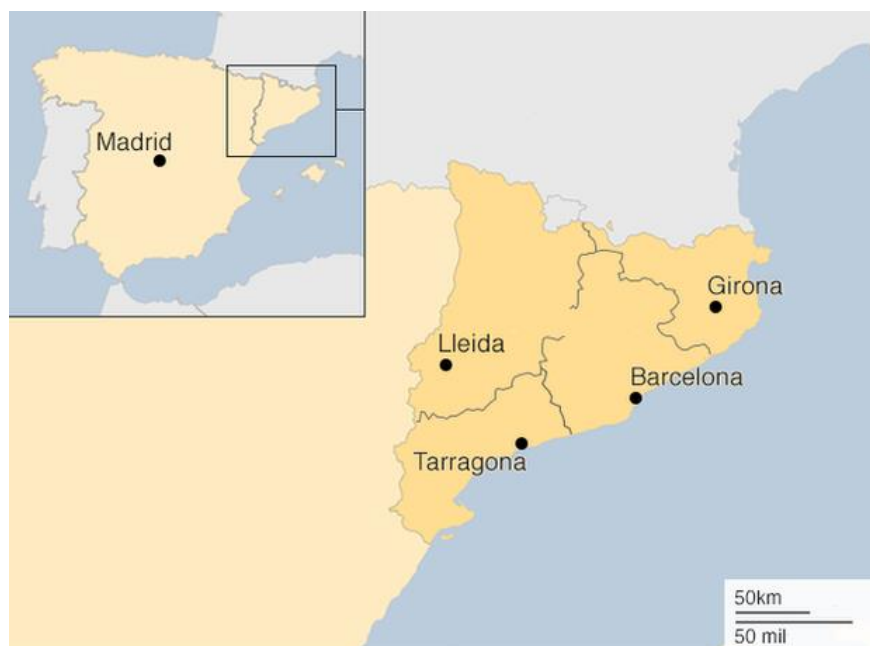
5 KATALÁNSKO

Tato kapitola je věnována stručné charakteristice Katalánska, přičemž podrobnější informace o jednotlivých oblastech jsou uvedeny v následující kapitole.

Geografická poloha

Katalánsko, španělsky Cataluňa a katalánsky Catalunya, je autonomní komunitou a historickou oblastí Španělska, zahrnující severovýchodní provincie Girona, Barcelona, Tarragona a Lleida. Region Katalánska zaujímá trojúhelníkovou oblast v severovýchodním rohu Španělska. Je ohraničenou Francií a Andorrou na severu, Středozemním mořem na východě, autonomním společenstvím Valencie na jihu a autonomním společenstvím Aragonie na západě. Katalánsko s rozlohou 32 107 km² má velmi různorodou orografii. V několika málo kilometrech se zvedá z hladiny moře na vrcholky hor, které jsou téměř 3 000 metrů vysoké.

Obrázek 3 – Katalánsko na mapě

Zdroj: Vlastní zpracování podle BBC (2018)

Jazyk

Katalánskému jazyku rozumí 93,8 % katalánské populace a je chápán jako oficiální jazyk spolu se španělštinou a okcitanštinou. Nicméně pro každodenní dorozumívací potřeby je více využívána španělština.

Národní symboly

Vlajka

Podle legendy pochází vlajka již z 9. století. Čtyři červené pruhy, jako projev vděčnosti, byly po bitvě zakresleny na zlatý štít hraběte Gifré el Pelós těsně před jeho smrtí tehdejším králem Carlesem el Calb, který si namočil prsty do krve šlechtice a vytáhl pruhy na zmíněném zlatém štítu.

Hymna

Roku 1993 byla vyhlášena katalánským parlamentem národní hymna Els Segadors. Hymna odkazuje na Corpus de Sangre, barcelonské povstání 7. června 1640, které započalo válku Segadorů. V textu vyčnívají odkazy na vesničany, zemi a svobodu.

Kultura

V průběhu staletí si Katalánsko dokázalo vybudovat svou vlastní jedinečnou identitu. Uvolněná atmosféra, kreativita a uznávané hodnoty formují obdivuhodnou národní i kosmopolitní kulturu. Nejmodernější trendy koexistují s hluboko zakořeněnými tradicemi, z nichž některé UNESCO dokonce prohlásilo za nehmotné dědictví lidstva. Zejména populární festivaly jsou skvělým odrazem toho, jak si obyvatelé katalánského regionu zachovali svá kulturní dědictví.

Národní svátek

Katalánsko slaví národní den 11. září, který si obyvatelé Katalánska spojují se ztrátou svobody jejich území v důsledku porážky ve válce o následnictví roku 1714. S touto vzpomínkou je spjata touha zachovat katalánskou identitu.

Gastronomie

Oblíbenost mořských plodů a produktů místního zemědělství, bohatství a originalita tradiční kuchyně jsou důvodem, proč se katalánská kuchyně v posledních letech stala jednou z neobdivovanějších na celé planetě. Především pojmy jako kreativita, vynalézavost adekvátně popisují nevšední katalánskou gastronomii.

Převzato a upraveno podle web.gencat.cat (2018).

6 PŘEDPOKLADY ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

Předpoklady představují soubor faktorů, kterými konkrétní země disponuje v rámci úspěšného rozvoje cestovního ruchu. Tyto faktory jsou specifikovány jako lokalizační, realizační a selektivní, jsou vzájemně propojeny a není možné je od sebe naprosto oddělit.

Pro potřeby této analýzy jsou dostupná pouze data popisující Španělsko jako celek. Nicméně jednotlivé selektivní, lokalizační a realizační faktory jsou následně níže rozepsány výhradně pro oblast Katalánska. Z dále uvedených tabulek vyplývá, jak si Španělsko vede v komparaci s ostatními zeměmi jižní Evropy. Bližší informace viz příloha P I.

Tabulka 1 – Porovnání politiky a podmínek umožňující rozvoj CR

Jižní Evropa	Politiky a podmínky umožňující rozvoj cestovního ruchu			
	Prioritizace cestovního ruchu	Mezinárodní otevřenost	Cenová konkurenceschopnost	Udržitelnost ŽP
Španělsko	5,9	3,9	4,5	4,6
Itálie	4,5	4,1	3,9	4,5
Portugalsko	5,5	4,2	4,8	4,3
Řecko	5,5	4,1	4,7	4,5
Chorvatsko	4,5	4,2	4,4	4,7
Malta	6,2	4,0	4,4	4,1
Turecko	4,3	3,9	4,9	3,7
Kypr	5,7	3,8	4,3	4,0
Průměr	6,3	4,0	4,5	4,3

Zdroj: Převzato a upraveno podle World Economic Forum (2017, s 12)

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že v porovnání s dalšími zeměmi jižní Evropy, je skóre Španělska průměrné až nadprůměrné. Tyto výsledky se o jasně odráží v příznivých podmínkách pro rozvoj cestovního ruchu země.

Tabulka číslo 2 uvedená níže porovnává infrastrukturu zemí jižní Evropy, a to z pohledu letecké dopravy, přístavů a pozemní dopravy a turistických služeb. Španělsko si v této oblasti vede vysoce nadprůměrně ve všech 3 hodnocených oblastech.

Tabulka 2 – Porovnání infrastruktury

Jižní Evropa	Infrastruktura		
	Letecké dopravy	Přístavů a pozemní dopravy	Turistických služeb
Španělsko	5,0	5,2	6,7
Itálie	4,4	4,7	6,0
Portugalsko	3,9	4,2	6,4
Řecko	4,3	3,7	5,7
Chorvatsko	3,0	3,9	6,3
Malta	3,9	4,5	5,5
Turecko	4,7	3,5	4,7
Kypr	3,1	3,7	5,6
Průměr	4,0	4,2	5,9

Zdroj: Převzato a upraveno podle World Economic Forum (2017, s 12)

Rovněž v poslední tabulce, porovnávající přírodní a kulturní atraktivity zemí jižní Evropy, vyšlo Španělsko s nadprůměrným hodnocením. Tento výsledek je bezesporu důsledkem obdivuhodných přírodních i kulturních rozmanitostí, jež se v této zemi nachází.

Tabulka 3 – Porovnání přírodních a kulturních atraktivit

Jižní Evropa	Přírodní a kulturní atraktivity	
	Přírodní atraktivity	Kulturní atraktivity a obchodní cestovní ruch
Španělsko	4,9	6,9
Itálie	4,8	6,5
Portugalsko	3,9	3,9
Řecko	4,1	3,1
Chorvatsko	4,5	2,8
Malta	3,1	1,5
Turecko	3,0	4,1
Kypr	2,9	1,8
Průměr	3,9	3,8

Zdroj: Převzato a upraveno podle World Economic Forum (2017, s 12)

6.1 Selektivní faktory

Demografické skutečnosti

Katalánsko, s celkovými 7.543.825 obyvateli a hustotou zalidnění 235 obyvatel/km², představuje 16,17 % celkové španělské populace. Spolu s autonomními společenstvími Madrid a Andalusia, jeden z nejvíce zalidněných autonomních společenství Španělska.

Ekonomické předpoklady

Katalánsko postihla mezi lety 2009 a 2012 ekonomické krize, která znamenala pro danou oblast stagnaci či mírný pokles jednotlivých odvětví. Od roku 2013 se katalánská ekonomika začíná poměrně rychle stabilizovat a zažívá ekonomický růst, který má i nadále rostoucí trend. Odráží se v celkovém příznivém vývoji ekonomiky tohoto regionu a stává se tak největší přínos do celkové ekonomiky Španělského království.

Na tvorbě HDP, jež v loňském roce dosáhl hodnoty 242 313 mil. €, má největší podíl sektor služeb, který v loňském roce tvořil 66,76 % z celkového HDP. Dále svým se na HDP podílí sektor průmyslu, výstavby a služeb. Všechny tyto sektory ovlivňující ekonomický růst oblasti jsou podrobněji analyzovány v kapitole 7.1 Skladba HDP.

Další ukazatelé jsou shrnuty následně:

- **Inflace:** 1,4 %
- **Nezaměstnanost:** 11,64 %
- **Export:** 71 649,2 mil. €
- **Import:** 90 764,8 mil. €
- **Vnější obchodní bilance:** - 19 115,6 mil. € (rozdíl mezi současným vývozem a dovozem zboží a služeb mezi Katalánskem a zbytkem světa)
- **Míra pokrytí:** 78,9 mil. €

Politická situace

Katalánsko je autonomní oblastí s nejvyšší úrovní samosprávy ve Španělském království. Má výhradní slovo ve věcech obchodu, veřejné správy, kultury, komunikace apod. Nejvyšší orgán vládní moci tvoří Generalitat de Catalunya (katalánská vláda) v čele s předsedou vlády, přesněji prezidentem katalánské Generalitat. Tuto funkci zastupoval bývalý starosta Girony, Carles Puigdemont, který působil od ledna 2016 do října 2017, kdy byl španělskou vládou po jednostranném katalánském prohlášení nezávislosti odvolán z funkce.

Právě v říjnu roku 2017 vyvrcholila snaha o dosažení nezávislosti regionu v neoficiální referendum, kterého se zúčastnilo 42 % Katalánců a více než 90 % voličů hlasovalo pro nezávislost. Po tomto referendu proběhlo tajné hlasování, ve kterém katalánský parlament rozhodl o schválení nezávislosti, nicméně ještě před zahájením hlasování desítky poslanců, jako projev nesouhlasu, opustilo sál. V důsledku nejednoznačnosti převzal Madrid správu tohoto regionu a zamezil jeho pravomocím.

Přesně rok od prvního referenda proběhly obrovské demonstrace, jejichž cílem byla podpora nezávislosti Katalánska. Demonstranti znemožnili pohyb na veřejných komunikacích a pokoušeli se dostat dovnitř budovy parlamentu. Během této události došlo k nespočetně mnoha střetům mezi separatisty a katalánskou policií, ze kterých vplynuly stovky zranění, a dokonce zatčení demonstrantů.

6.2 Lokalizační podmínky

Region Katalánska se nachází na severovýchodě Španělska a zaujímá oblast 32.108,2 km². Severní hranici představuje Francie a Andorra, východní Středozemní moře, jižní autonomní společenství Valencie a západní autonomní společenství Aragonie. Zahrnuje provincie Girona, Barcelona, Tarragona a Lleida.

V důsledku různorodosti reliéfu je klima poměrně rozmanité, nicméně zde převládá suché středomořské podnebí. Oblast se nachází v subtropickém pásmu, které se táhne od jižní Andalusie až k Pyrenejím. Průměrné teploty se v zimních měsících pohybují v rozmezí od zhruba 8 do 13 °C a v letních mezi 23 až 30 °C.

Popsané suché a horké podmínky vyhovují palmám, olivovníkům či vinným, kterým se v oblasti bezpochybně daří. Hluběji ve vnitrozemí již sice nepřevládá takové sucho, ale teploty jsou i nadále poměrně vysoké, a z toho důvodu se skvěle daří pěstování jedlých plodiny, jako jsou datle, mandle, granátová jablka, anebo třeba fíky a kaki. Ze zástupců zvířat je možné spatřit papoušky, tradiční chovná zvířata a v pyrenejském pohoří například kamzíky.

Do území Katalánska zasahuje nejdelší řeka Španělska Ebre, jež ústí do Středozemního moře. Protéká celkově sedmi španělskými společenstvími a její celková délka je přesahuje 900 km (web.gencat.cat).

Při dalším hodnocení lokalizačních podmínek jsem se rozhodla využít rozdělení Katalánska na 10 turistických oblastí, a každou z nich popsat v souladu s potřebami této analýzy. Těmito oblastmi jsou:

- Barcelona
- Costa de Barcelona
- Costa Brava
- Costa Daurada
- Costa del Garraf
- Paisajes Barcelona
- Pyreneje
- Terres de Lleida
- Terres de l'Ebre
- Val d'Aran

Obrázek 4 – Mapa oblastí Katalánska

Zdroj: Vlastní úprava podle Corral a Canoves (2013)

6.2.1 Barcelona

Barcelona je město, jehož historie sahá až k počátkům našeho letopočtu, kdy zde Římané založili novou kolonii Barcio, jež se rozléhá při pobřeží Středozemního moře mezi řekami Llobregat a Besós. Postupem času došlo k nespočtelně mnoha událostem, které vedli k vytvoření dnešní podoby této dynamicky se rozvíjející metropole.

Kromě fascinujících architektonických památek z dob modernismu, jako například dominantní klenoty Sagrada Família, Casa Batlló či Parc Güell, nabízí katalánská kultura a kreativita úchvatná muzea, a to zejména v historické kulturní čtvrti Barri Gòtic. Naopak moderní čtvrti plné autentických uliček zvaných Las Ramblas, které spojují historické centrum s moderními částmi města, jsou místem veškerého společenského dění a komerce. Nejen výše uvedené turisticky atraktivní místa, ale i kouzelné parky a náměstí, pláže a promenády, hory a vyhlídky dělají z Barcelony jedno z nejoblíbenějších měst každoročně lákající návštěvníky ze všech koutů světa.

6.2.2 Costa de Barcelona

Poblíž Barcelony, s písčným pobřežím delším než 100 km, nabízí Costa de Barcelona, nebo také Costa de Barcelona – Maresme, romantické zátoky, rekreační a rybářská města, golfová

hřiště, nebo třeba vyhlášenou katalánskou kuchyni, čímž představuje tato oblast ideální destinaci pro rekreaci a odpočinek u čistého pobřeží Středozemního moře. Zejména pak v horších letních měsících, kdy kromě zmíněných produktů a služeb, je místem kulturního dění s oblíbenými festivaly všech druhů.

6.2.3 Costa Brava

Costa Brava je přes 200 km dlouhým pobřežím nacházejícím se na severovýchodě Španělska v oblasti Girona. Oblast se rozléhá mezi jihem Francie a sahá až k ústí řeky La Tordera, kde sousedí s provincií Barcelona. Do příchodu cestovního ruchu, kolem roku 1960, se zde nacházely zejména malé rybářské vesnice. Po zmíněném roce došlo v souvislosti s cestovním ruchem ke značnému rozvoji měst, zejména pak v oblastech s přístupem na pláže, jako třeba Tossa de Mar a Lloret de Mar, přičemž menší města se skalnatějšími pobřežími si zachovala svou tradiční podstatu.

Samotný název Costa Brava (neboli divoké pobřeží), je pravděpodobně odvozen od povahy krajiny, neboť část tohoto pobřeží je tvořena skálami, útesy a skrytými zátokami, ke kterým je možno s dopravit pouze pomocí lodní dopravy.

Často nazývanou „perlou severního Katalánska“ je město Girona, které se pyšní středověkými hradbami, úzkými městskými uličkami, jednou z nejlépe dochovanou židovskou čtvrtí v Evropě a také jedním ze dvou letišť Katalánska.

6.2.4 Costa Daurada

Oblast, pokrývající velkou část provincie Tarragona, s pobřežím dlouhým 92 km, představuje oblíbenou turistickou destinaci zejména díky své rozmanité krajině. Kromě písčitého pobřeží se zde nachází vnitrozemní vesnice na skalách Siurana se stejnojmennou přehradou, středověké hradby Montblanc muzea vína, jeskyně, klášter Poblet, anebo třeba zábavní park u města Salou, který je vhodný zejména pro rodiny s dětmi.

Další neopomenutelnou součástí této oblasti jsou římské památky v přístavním městě Tarragona, kde se nachází například Circ Romá, náměstí Plaça de la Font, nebo zachovalý amfiteátr, kde dodnes probíhají divadelní představení. Díky svému významu a jedinečnosti bylo zmíněné město 30. listopadu 2000 zapsáno do seznamu UNESCO.

6.2.5 Costa del Garraf

Pořeží Garraf leží těsně v blízkosti El Prat jižně od Barcelony a nachází se v oblasti Baix Llobregat s ústím stejnojmenné řeky. Oblast se může chlubit velkolepým pobřežím s písčnými plážemi v přímořském letovisku Castelldefels, jež je zejména během letních měsíců vyhledávanou rekreační destinací. Další atraktivitou je městečko Sitges, které je známé svou uvolněnou bohémskou atmosférou a také gayskou komunitou. Zmíněné město Sitges je fascinujícím místem kontrastů mezi tradičními zvyklostmi a moderním životem, zejména díky každoročně pořádaným festivalům a nočnímu životu.

6.2.6 Paisajes Barcelona

Ve volném překladu „vnitrozemské oblasti Barcelony“, se nachází v blízkosti města Barcelona a je oblastí s bohatým přírodním, historickým a monumentálním dědictvím. Ačkoliv v této lokalitě mají velký význam tradiční zemědělství a průmysl, v posledních letech je zaznamenán i rozmach cestovního ruchu. Charakteristickým rysem Paisajes Barcelona je především rozmanitost krajiny a přírody, která se pyšní například oblastí Bages, kde se nachází rozsáhlá pole, vinice, malebné vesnice s dlážděnými uličkami, ale také více než tisíc metrů vysoké vrcholy. Neopomenutelnou součástí vnitrozemské oblasti Barcelony je vápencový horský masiv a klášter Montserrat.

6.2.7 Pyreneje

Pyrenejské pohoří tvoří přírodní hranici mezi Katalánskem a Francií. Vrcholky Canigó, Els Encantats, La Pica d'Estats or El Puigmal patří k nejznámějším bodům horského systému Katalánska. Nejen impozantní vrcholy, dosahující více než 3 400 m, ale i divoké řeky, zelená údolí, historické památky Katalánska a možnosti outdoorových aktivit, jako je horolezectví, pěší turistika, lyžování apod., dělají z oblasti nepochybně atraktivní oblast pro ty turisty, kteří chtějí svůj pobyt strávit aktivně.

6.2.8 Terres de Lleida

Terres de Lleida je oblastí, která je úzce spjata s agrárními tradicemi. Největší zajímavostí je zde nabídka venkovského a rodinného cestovního ruchu a turistiky, a to zejména díky stezkám a trasám s kláštery, katedrálami, skalními malbami, anebo gastronomickými cestami.

6.2.9 Terres de l'Ebre

Terres de l'Ebre se nachází 190 km od Barcelony, 80 km od pobřeží Costa Daurada a sousedí s oblastí Terres de Lleida, spolu s kterou má velmi podobnou nabídku produktů a služeb cestovního ruchu. Území je složeno ze čtyř krajů, Montsià, Baix Ebre, Terra Alta a Ribera d'Ebre, přičemž první dva se rozléhají při pobřeží Středozemního moře a další dva ve vnitrozemí. Uznávanými hodnotami jsou zde sektory tradičního zemědělství, farmářství, rybaření a řemeslnictví, ze kterých plynou autentické, zejména gastronomické, produkty, jež lákají návštěvníky z celého světa. Díky produktům plynoucích z výše uvedených činností a rozmanitosti krajiny představuje Terres de l'Ebre uznávanou rezervaci, kterou UNESCO vyhlásilo za unikátní přírodní a lidský prostor.

6.2.10 Val d'Aran

Tento nejsevernější region Katalánska je vyhlášený zejména svými údolními ponořenými pod zasněženými vrcholy. Oblast je plná lyžařských stezek a okouzlujících vesnic s přímým výhledem na hory v oblacích.

V posledních letech se i zde tradiční činnosti spojené se zemědělstvím, rybolovem a lesním hospodářstvím dostaly do sektoru cestovního ruchu jako hlavní odvětví hospodářství. Tento cestovní ruch byl založen na kráse krajiny, turistice, lyžování a dobrodružných sportech a na bohatém monumentálním dědictví regionu. Ve Val d'Aranu se nachází zhruba 350 km lesních cest, z nichž asi 1/3 má zpevněný asfaltový povrch, a poskytují tak příležitost pro pěší turistiku. Mimo to je zde také četné množství horolezeckých tras a široký výběr ubytoven a horských chat, kde je možné přenocovat. Val d'Aran má jedno z nejvýznamnějších středisek zimních sportů v celém Španělsku, Baquèira Beret, s nabídkou více než padesáti sjezdovek.

6.3 Realizační podmínky

Jak vyplývá ze samotného názvu, realizační podmínky zaujímají rozhodující postavení ve fázi uskutečnění cestovního ruchu. V rámci této kapitoly se tedy zaměřím zejména na dopravní infrastrukturu a ubytovací zařízení.

6.3.1 Dopravní infrastruktura

Doprava, v jakýchkoliv formách, je základní podmínkou pro uskutečnění cestovního ruchu, který je na ní bezprostředně závislý. Podle konkrétního druhu rozlišujeme dopravu silniční, železniční, leteckou a vodní.

Letecká doprava – v Katalánsku se nachází dvě mezinárodní letiště, a to Barcelona a Girona, přičemž letiště v Barceloně se považuje jako hlavní a je více vytížené. Tento typ dopravy představuje neodmyslitelný způsob dopravy především pro mezinárodní cestovní ruch. V rámci Evropy fungují nízkonákladové letecké společnosti, jako například Ryan Air apod., které nabízí poměrně pravidelné spoje do této destinace za přijatelné ceny.

Silniční doprava – doprava uvnitř Katalánska je na skvělé úrovni. Oblast se může pyšnit hustou sítí silnic a hlavní dálnicí AP -7, která se táhne z jižní Francie přes Barcelonu, Tarragonu a kolem pobřeží až na jih Španělska, kde končí Murcia. Dalšími hlavními tepnami silniční dopravy jsou například dálnice NII nebo Autovia C 32.

Veřejná doprava – autobusové i železniční spoje mají pravidelné linky, jsou pohodlným, rychlým a dostupným způsobem, jak cestovat po regionu. Rozšířeným způsobem dopravy, zejména v rámci měst nebo blízkých destinací, je taxi.

Podzemní doprava – jediným městem s metrem v Katalánsku je Barcelona a tento způsob dopravy v rámci města je bezesporu nejrychlejším dopravním prostředkem v této turistické metropoli, navíc je velmi jednoduchý na orientaci, a proto se dá hovořit o jednom z nejvyužívanějších způsobů dopravy.

Vodní doprava – v Katalánsku najdeme zhruba 40 přístavů, přičemž hlavní se nachází v Barceloně. Během sezóny zde funguje pravidelná linka z tohoto města na Baleárské ostrovy a turisté mohou rovněž využít lodní dopravu k vyhlídkovým plavbám v rámci Středomořího moře.

Převzato a upraveno podle infrastructures.gencat.cat (2019).

6.3.2 Ubytovací zařízení

Z důvodu vysoké koncentrace turistů především v hlavních oblastech cestovního ruchu, dochází k nerovnoměrnému rozložení turistických zařízení. Důsledkem je skutečnost, že oproti destinacím jako Barcelona, Costa de Barcelona nebo Costa Brava, kde se cestovní ruch soustřeďuje, ve vnitrozemských oblastech nedosahuje kapacita ubytovacích zařízení ani z polo-

viny takového počtu jako ve zmíněných oblastech. Obecně platí, že turisticky oblíbené destinace mají v tomto sektoru daleko rozsáhlejší nabídku než vnitrozemské oblasti a menší města, avšak za vyšší cenu.

V tabulce uvedené níže je zobrazen počet ubytovacích zařízení za poslední známý rok 2017, včetně jejich celkové kapacity.

Tabulka 4 – Počet ubytovacích zařízení a celková kapacita

	Počet zařízení	Celková kapacita
Hotely	1 964	286 123
*	308	14 475
**	339	22 169
***	649	89 571
****	602	144 290
*****	66	15 618
Hostely a penziony	1 034	26 126
Kempy	351	271 425
Venkovské ubytování	2 415	19 038

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

Přestože v regionu existuje větší počet venkovských ubytovacích zařízení oproti ostatním, nemají ani zdaleka takovou kapacitu, jako například hotely a jejich nevýhodou může být vysoká cena z důvodu nerozvinutosti turismu.

7 ANALÝZA VLIVU CESTOVNÍHO RUCHU NA EKONOMICKÝ ROZVOJ DANÉ OBLASTI

V této kapitole se budu zabývat analýzou podílu cestovního ruchu na ekonomickém vývoji Katalánska. Jednotlivé podkapitoly jsou zaměřeny na dílčí analýzy, díky kterým je možno dojít k zjištění, jak se podílel cestovní ruch na ekonomickém rozvoji Katalánska za tato sledovaná období.

Pro potřeby analýzy ekonomického rozvoje je analyzován vývoj HDP v dané oblasti, podíl cestovního ruchu na tvorbě HDP a zaměstnanosti a příjmy z mezinárodního cestovního ruchu. Veškerá data jsou čerpána z oficiálních zdrojů, tj. Katalánský statistický institut (Institut d'Estadística de Catalunya).

7.1 Skladba HDP

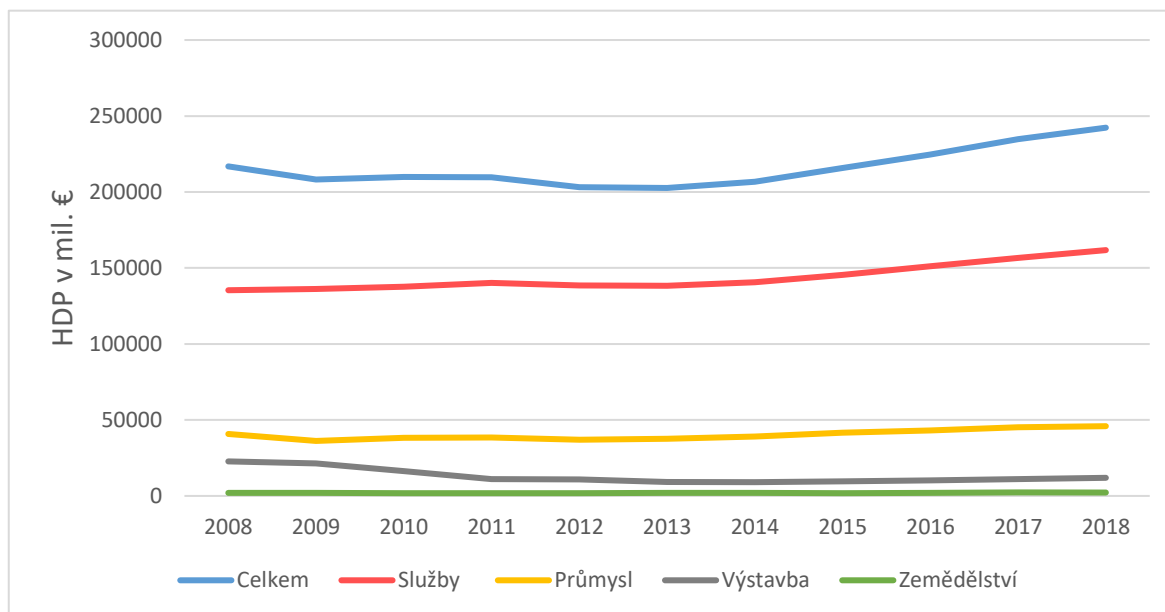
Katalánsko se zotavuje z ekonomické krize, která nastala mezi lety 2009 a 2012, což je možné zaznamenat v dále uvedeném grafu, ze kterého je rovněž možné zjistit, jestli a jakým způsobem měla krize vliv i na jednotlivá odvětví. Od roku 2013 se Katalánsko začíná poměrně rychle, úspěšně a prokazatelně zotavovat, zažívá ekonomický růst, který má i nadále rostoucí trend a odráží se v příznivém vývoji HDP.

Jak se dá zjistit z níže uvedeného grafu, hlavní podíl na tvorbě HDP Katalánska má sektor služeb, který v uplynulém roce 2018 tvořil celkových 66,76 % z celkového HDP. V sektoru služeb jsou zahrnuty následující:

- Obchod, doprava a ubytování
- Cestovní ruch
- Veřejná správa a školství
- Zdravotnictví a sociální služby

Bohužel, oficiálně nejsou dostupná data, která by zaznamenávala cestovní ruch jako samostatný sektor. Pouze na základě odhadu katalánského statistického úřadu mohu uvést, že právě cestovní ruch tvoří 12 % HDP (tj. zhruba 29 077,56 mil. € za rok 2018) v tomto regionu, a představuje tak jednu z nejvýznamnějších ekonomických aktivit.

Graf 1 – Jednotlivé sektory podílející se na tvorbě HDP

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

Hlavními aktivitami průmyslového sektoru regionu Katalánska jsou zejména automobilový, chemický, farmaceutický a potravinářský průmysl. Právě toto odvětví představuje druhý nejvýznamnější příjem HDP, vykazuje za sledovaná období mírně rostoucí trend, a to konkrétně o 12,46 %. V posledním sledovaném roce 2018 dosáhly příjmy své absolutně nejvyšší hodnoty za všechna analyzovaná období, a sektor přispěl celkovými 18,38 %.

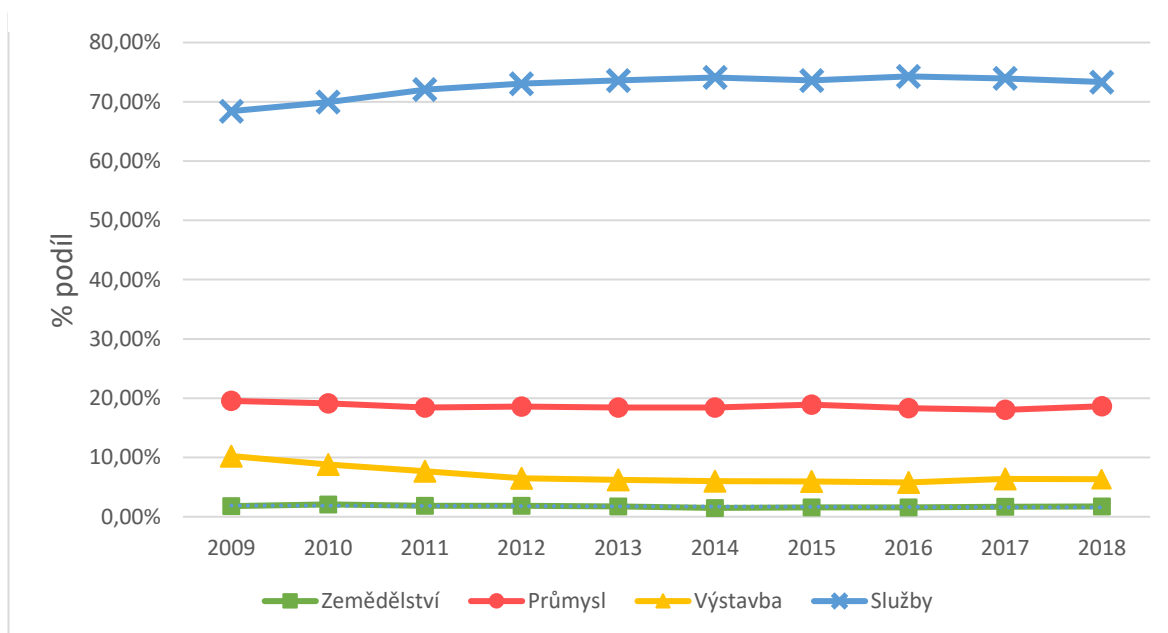
Před ekonomickou krizí se obyvatelé žijící v tomto regionu hojně věnovali výstavbě, kupování a přestavbě nemovitostí, což právě zmiňovaná krize utlumila – důvodem byla neschopnost dlužníků splácet jejich půjčky a úvěry, a proto již nikdo nadále nejevil zájem o působení v sektoru výstavby.

Zemědělství, jak je patrné z grafu, ovlivňuje HDP nejmenším způsobem. Jedná se o poměrně stabilní sektor, který je založen spíše na kvalitě než na kvantitě. Svou existencí sice přispívá k tvorbě HDP pouze 1 %, což je např. ve srovnání se sektorem služeb pouze nepatrná část, nicméně produkty plynoucí z katalánského zemědělství jsou mezinárodně vyhlášenými a známými produkty, zejména pak vína, sýry a mořské plody.

7.2 Zaměstnanost v jednotlivých sektorech HDP

Z následujícího grafu je možné vyčíst procentuální podíl zaměstnaných lidí v jednotlivých sektorech. Největší podíl osob zaměstnává podle očekávání sektor služeb, a to poměrně stabilně s odchylkou v rozmezí od 68,43 % (rok 2009) do 74,29 % (rok 2016) za sledovaná období.

Graf 2 – Zaměstnanost v jednotlivých sektorech HDP regionu

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

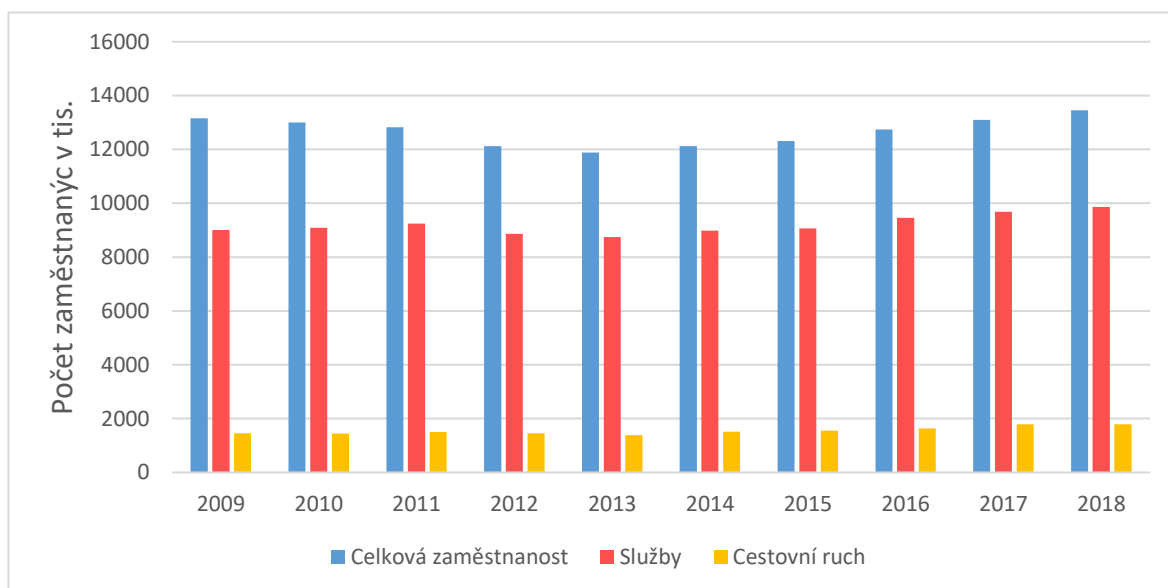
Sektory zemědělství a průmyslu se nijak zvláště nemění a za sledovaná období u obou nastal pokles, zhruba 2 % v případě zemědělství a 2,6 % v případě průmyslu. Odvětví výstavby je úzce spjato s ekonomickou krizí, která tento sektor ovlivnila negativním způsobem, a podíl zaměstnaných tedy za sledovaná období klesl o 4 %.

7.3 Zaměstnanost v cestovním ruchu

Jak je uvedeno v předcházející kapitole, největšího zaměstnavatele představuje v dané oblasti beze sporu sektor služeb, do kterého se zahrnuje odvětví cestovního ruchu. V níže uvedeném grafu je zobrazen počet:

- Celkových pracovních míst
- Počet pracovních míst v sektoru služeb
- Počet pracovních míst vytvořených cestovním ruchem

Graf 3 – Zaměstnanost v cestovním ruchu

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

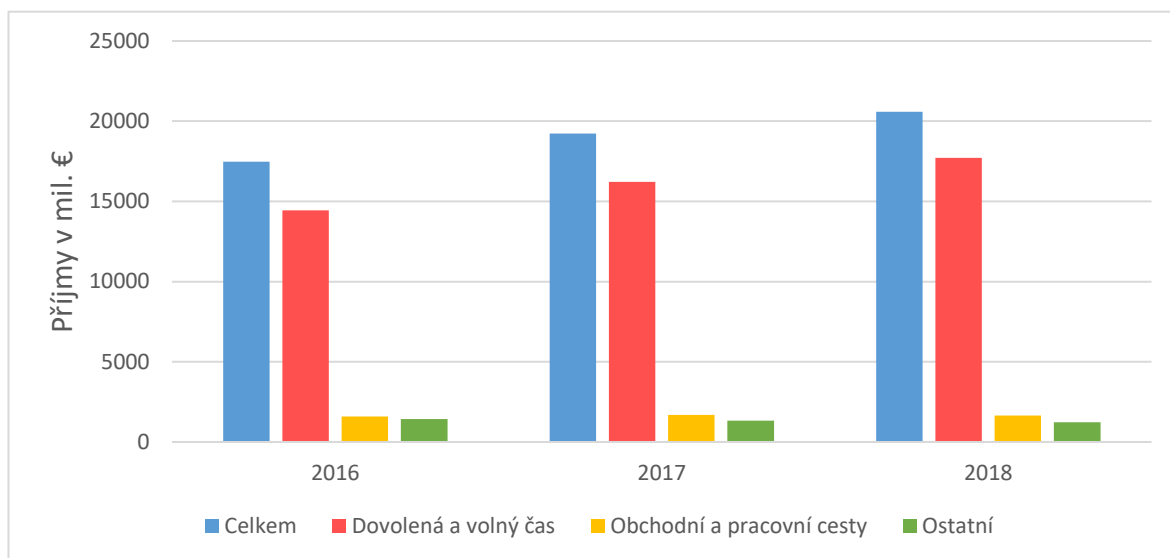
Celkový počet pracujících osob za poslední analyzovaný rok představuje 13 448,7 tisíc lidí. Z toho 73,32 % (9 860,4 tisíc lidí) je zaměstnáno v sektoru služeb, přičemž cestovním ruchem bylo vytvořeno 1 789,9 tisíc pracovních míst, což znamená 13,31 % míst z celkového počtu.

7.4 Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu

Příjmy z mezinárodního ruchu jsou tvořeny veškerými vynaloženými výdaji příjíždějících zahraničních turistů, které použili na cestovní ruch a služby bezprostředně spojené s tímto odvětvím. Jedná se tedy o příjem ze spotřeby produktů a služeb vytvořených a nabízených v oblasti Katalánska.

Jak znázorňuje graf 4, výdaje zahraničních turistů na cestovní ruchu vykazují rostoucí trend. V posledním sledovaném roce činily celkové výdaje turistů 20 591 milionů €, ze kterých bylo 85,99 % vynaloženo na dovolenou a volný čas, 8,06 % na obchod a pracovní cesty a zbývajících 5,95 % na ostatní blíže nespecifikované účely.

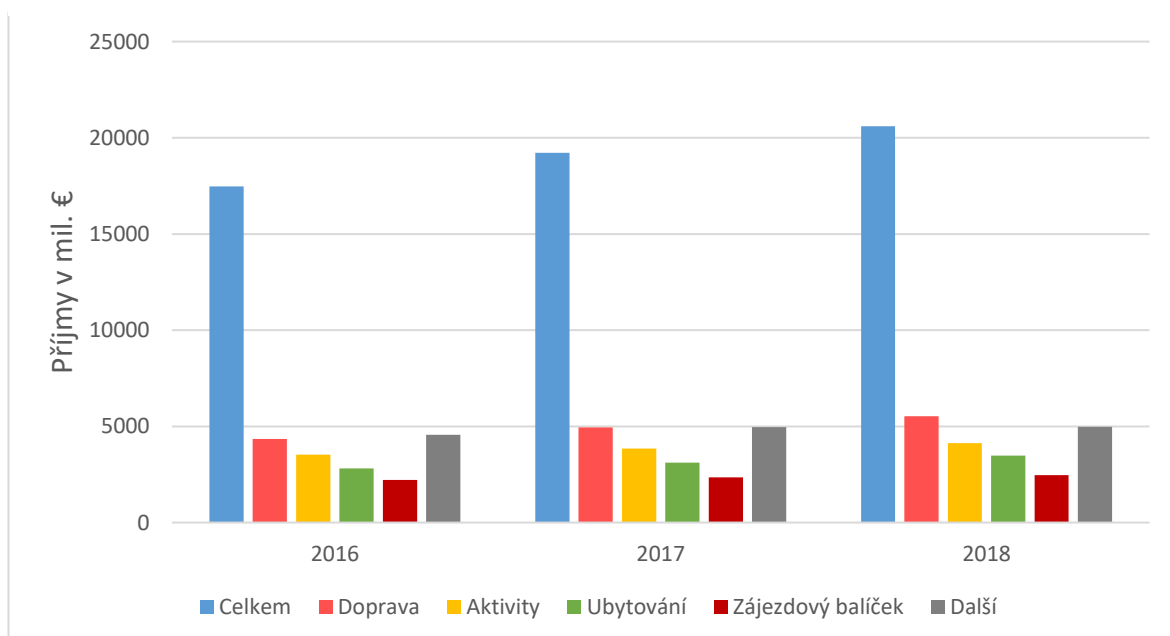
Graf 4 – Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

Podrobnější zdroje příjmů z mezinárodního cestovního ruchu zobrazuje následující graf, ze kterého je patrné, že turisté nejvíce utrácejí za dopravu a ubytování. Všechny uvedené kategorie mají rostoucí charakter, přičemž největší nárůst nastal v případě dopravy, a to o celkových 27,21 %.

Graf 5 – Zdroje příjmů z mezinárodního cestovního ruchu

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

8 ANALÝZA PŘIJÍŽDĚJÍCÍCH TURISTŮ

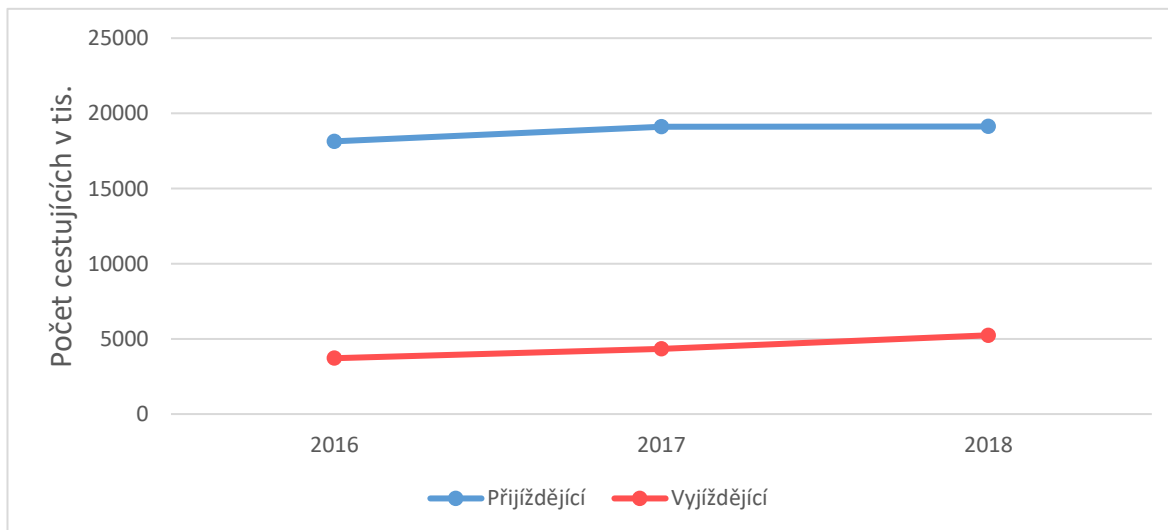
Tato kapitola je zaměřena na analýzu příjíždějících turistů do oblasti Katalánska. První analýzou je analýza příjíždějících a vyjíždějících turistů za sledovaná období, následuje analýza příjezdů dle jednotlivých kalendářních měsíců, příjezdů podle národností a způsobu dopravy turistů do dané oblasti a na závěr analýza dle počtu strávených nocí, průměrné délky pobytu a podle počtu strávených nocí v různých kategoriích hotelu.

V následujících kapitolách jsou analyzovány počty příjíždějících turistů, tj. těch, kteří v destinaci strávili alespoň 1 noc. Jedinou výjimkou jsou kapitoly 8.6 Příjezdy dle destinací, jelikož v oficiálně dostupných datech jsou zařazeni i tzv. výletníci, kteří zde přes noc nezůstali.

8.1 Počet příjíždějících a vyjíždějících turistů

V níže uvedeném grafu je zobrazen počet příjíždějících a vyjíždějících turistů za období 2016-2018, ze kterého je se dá zjistit rostoucí trend jak příjíždějících turistů do Katalánska, tak i počet vyjíždějících Katalánských turistů mimo tuto oblast.

Graf 6 – Počet příjíždějících a vyjíždějících turistů

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

Počet turistů příjíždějících do této oblasti od roku 2016 vzrostl z celkového počtu 18 139,1 tisíc na 19 124,6 tisíc lidí, což znamená 5,43 % nárůst. U turistů vyjíždějících byl zaznamenáno větší tempo nárůstu, a to konkrétně o 41 %. Tento poměrně prudký nárůst v počtu vyjíždějících turistů je spojován se zotavováním regionu z ekonomické krize, jež má za následek stabilizaci a následný rozvoj.

8.2 Příjezdy turistů dle národností

Dle dostupných informací z let 2016-2018 shrnutých v tabulce níže, je možné dojít ke zjištění, že celkový počet příjezdějících turistů má rostoucí trend. Jediný případ, kdy byl zaznamenán pokles, je u příjezdějících turistů z Evropy v roce 2018, a to celkem o 340,4 tisíc. Naopak z jiných kontinentů světa příjezdy rok od roku rostou, přičemž největší nárůst nastal v počtu příjezdějících turistů z Ameriky, kdy celkový počet turistů vzrostl o 737,3 tisíc osob, což představuje 69,76% nárůst.

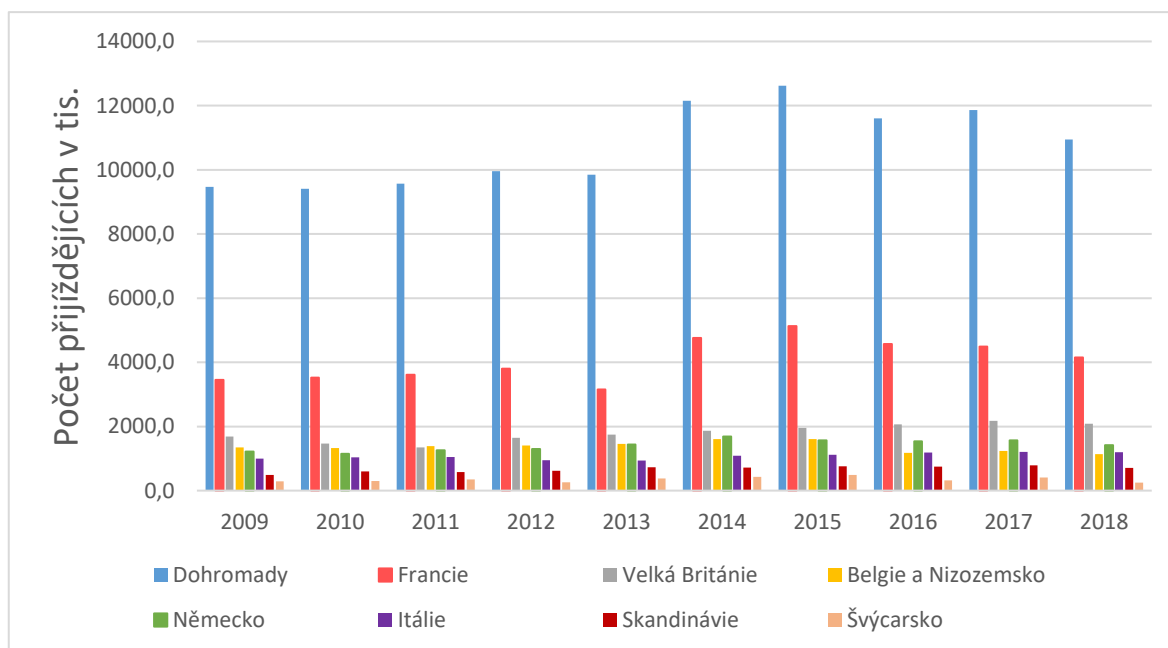
Tabulka 5 – Příjezdy turistů dle kontinentů

	Evropa	Amerika	Zbytek světa	Rusko	Celkem
2016	14008,2	1700,8	1868,6	561,5	18139,1
2017	14243,3	2168,5	2005,1	701,5	19118,4
2018	13667,6	2438,1	2292,6	726,3	19124,6

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

Pro určení jednotlivých národů, které do dané oblasti cestují nejvíce, bylo vybráno 7 zástupců. Jak je možné zjistit z níže uvedeného grafu, Katalánsko je oblíbenou destinací hlavně pro obyvatele Francie, přičemž za posledních 10 let jsou právě oni bezkonkurenčně nejčastěji příjezdějícím národem.

Graf 7 – Počet příjezdějících turistů dle národností

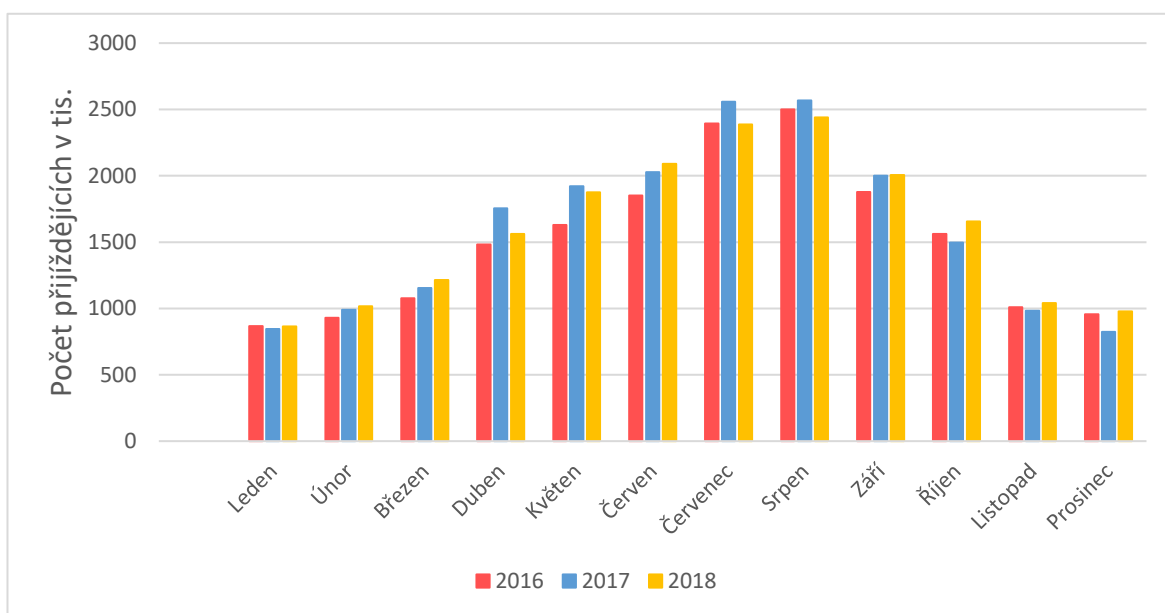
Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

Rokem s největším počtem příjezdů se stal rok 2015 s celkovými 12 619,7 tisíci příjezdy, kdy právě francouzští turisté tvořili 40,63 % z celkového počtu. Dalšími evropskými zeměmi, pro které je Katalánsko atraktivní, jsou Velká Británie, Německo, Belgie a Nizozemí, Itálie, země Skandinávie a Švýcarsko.

8.3 Příjezdy turistů dle jednotlivých měsíců

Jak již bylo uvedeno, díky své poloze, přírodním atraktivitám a rozlehlým písčným plážím se stává oblast Katalánska oblíbenou destinací pro letní dovolenou, ať už poznávací nebo rekreační, což jasně dokazuje i níže zobrazený graf.

Graf 8 – Příjezdy turistů dle jednotlivých měsíců

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

Z uvedených dat si můžeme všimnout, že se každoročně již od prvního kalendářního měsíce zvyšuje počet přijíždějících turistů. Turisticky nejoblíbenějšími měsíci jsou bezesporu měsíce letních prázdnin, tedy červenec a srpen, kdy teploty přesahují 30 °C a představují tak ideální dobu pro rekreaci a odpočinek na krásných plážích katalánského pobřeží.

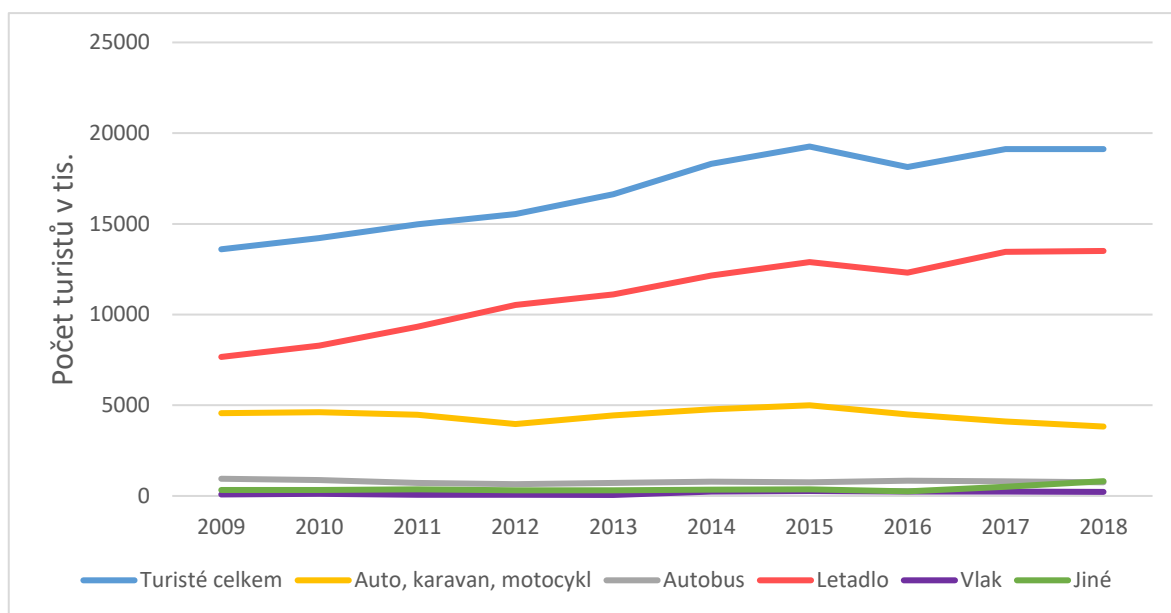
Přestože po zmíněných nejoblíbenějších měsících nastává pokles příjezdů, nepředstavují jediné měsíce, ve kterých turisté jeví zájem o destinaci. Zejména pak v případě turistů, kteří nevyhledávají pouze rekreaci. Se snížením teplot se naskytují lepší podmínky pro ty turisty, kteří se vydali spíše na cestu poznávací nebo pěší turistiky, při níž mohou například objevit rozsáhlý skalní masiv a klášter Montserrat, Pyreneje, anebo třeba rozlehlé olivové háje a vinice v okolí Montblancu.

8.4 Příjezdy turistů dle způsobu dopravy

Z grafu uvedeného níže je patrné, že většina turistů cestujících do Katalánska využívala za sledovaná období leteckou dopravu. V roce 2017 pomocí letecké dopravy do Katalánska dostalo 13 461,6 tisíc turistů, což představuje největší počet za všechna tato sledovaná období. Důvodem preference letecké dopravy je zejména pohodlí a poměrně pravidelné spoje za příznivé ceny v rámci Evropy. V Katalánsku se nachází dvě mezinárodní letiště, a to Barcelona a Girona, přičemž letiště v Barceloně se považuje jako hlavní a je více vytiženo.

Druhým nejvyužívanějším způsobem dopravy je pomocí aut, karavanů a motocyklů, která má však ve sledovaných obdobích klesající trend. Tento způsob dopravy je využíván zejména cestujícími z jiných částí Španělska a z jihu Francie.

Graf 9 – Příjezdy turistů dle způsobu dopravy

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

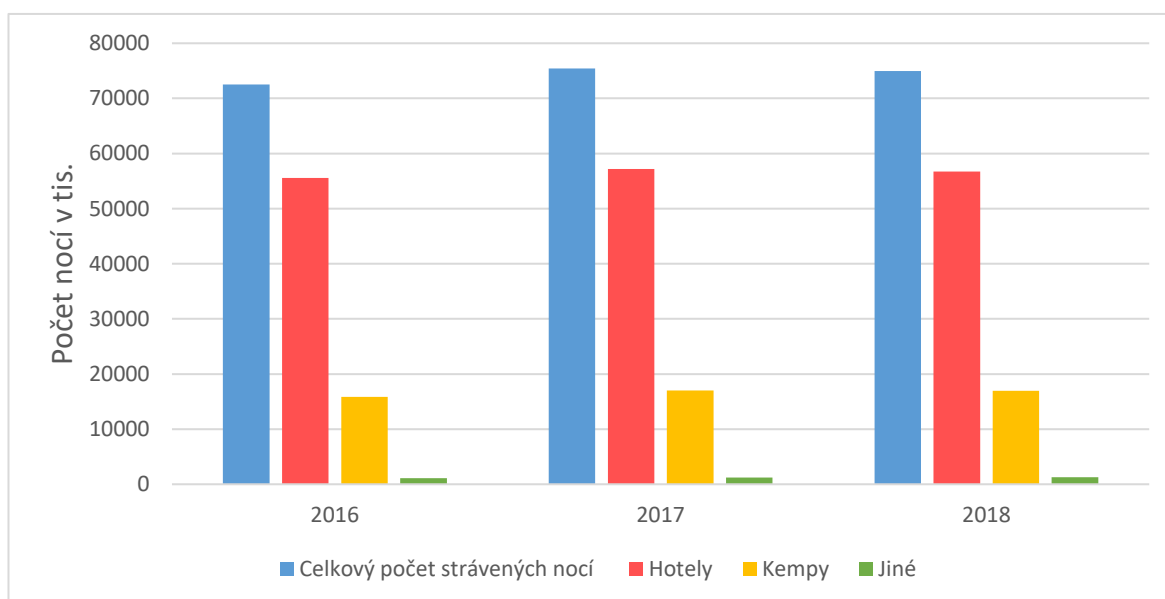
Dopravu železniční a autobusovou dopravu využívá v porovnáním s leteckou pouze malá část turistů. Hlavním důvodem, proč cestující příliš nevyužívají železniční dopravu je fakt, že ve Španělsku jsou širší rozchody kolejí, než je standardní, a z tohoto důvodu jsou cestující nuceni k přesezení, což mnoha z nich považuje za méně komfortní, proto preferují jiný typ dopravy.

8.5 Celkový počet strávených nocí dle typu ubytování

Z grafu 10 je možné zjistit celkový počet nocí, které strávili turisté v dané oblasti, a rovněž jaký typ ubytování volili. Celkový počet strávených nocí v roce 2017 oproti předešlému roku o 2 915,9 tisíc vzrostl a následně v roce 2018 poklesl o 485,2 tisíc. Počte strávených nocí v posledním analyzovaném roce činí 74 956,7 tisíc, přičemž turisté volili v 32,12 % případů hotelová zařízení.

Díky výše zpracované analýze celkového počtu přijíždějících turistů je rovněž možno zjistit, jaká byla průměrná délka pobytu v oblasti Katalánska. Víme-li, že celkový počet turistů za rok 2018 činil 19 124,6 tisíc a celkový počet strávených nocí 74 956,7 tisíc, pak průměr činí 4 noci na osobu.

Graf 10 – Celkový počet strávených nocí dle typu ubytování

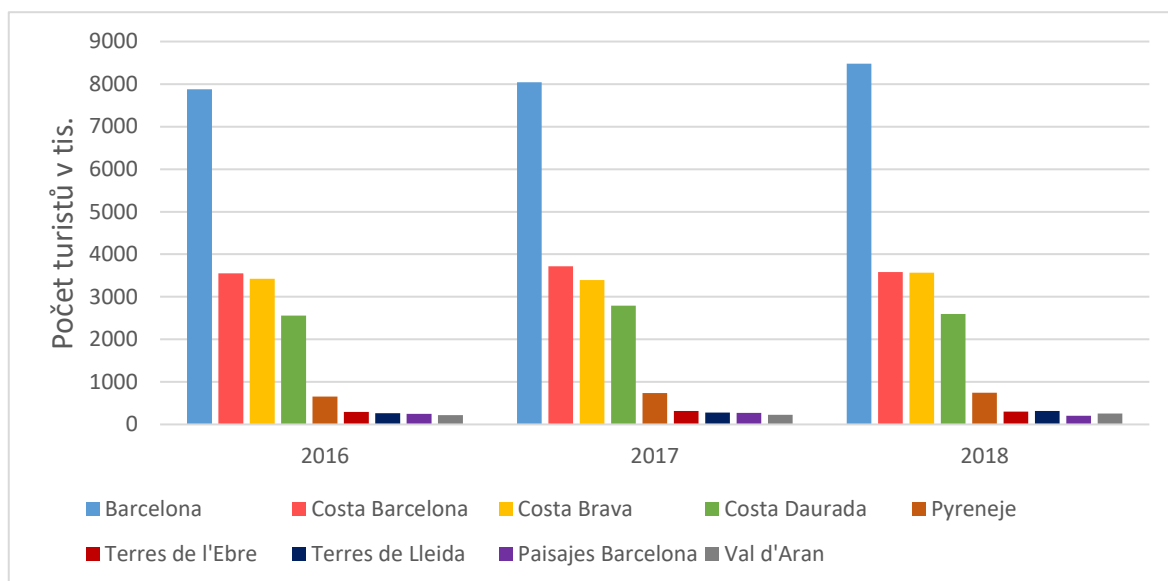

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

8.6 Příjezdy turistů dle navštívené destinace

Katalánský statistický úřad rozlišuje nejoblíbenější destinace cestovního ruchu dle oblastí uvedených v grafu 11. Podle očekávání se nejčastěji volenou destinací stalo hlavní město Barcelona, kam v posledním analyzovaném roce zavítalo 8 481,9 tisíc osob, což představuje 44,35 % z celkového počtu. Dalšími nejoblíbenějšími oblastmi přijíždějících turistů se staly sousedící Costa Barcelona, Costa Brava a Costa Daurada, jež leží v blízkosti nejvyhledávanější oblasti.

Graf 11 – Příjezdy turistů dle navštívené destinace

Zdroj dat: Institut d'Estadística de Catalunya, vlastní zpracování

9 S.W.O.T. ANALÝZA

V této kapitole je využito SWOT analýzy, která třídí silné a slabé stránky předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu, a rovněž tak jeho příležitosti a hrozby.

Silné stránky

Silné stránky zahrnují veškeré konkurenční výhody, které region může nabídnout. V případě zkoumané oblasti Katalánska jsou to zejména následující faktory:

- **Rozmanitý region a kvalitní životní prostředí** – disponuje písčnými plážemi při pobřeží Středomoří, rozsáhlými parky a přírodními rezervacemi, horskými a lesními stezkami a samozřejmě kulturním a historickým dědictvím.
- **Různorodost aktivit** – souvisí s výše uvedenou rozmanitostí, díky které může jednotlivým turistům nabídnout aktivity právě jimi preferované.
- **Veřejná doprava** – autobusové i železniční spoje mají pravidelné linky, jsou rychlé, cenově dostupné, pohodlné a snadné na orientaci.
- **Cenová dostupnost** – od již zmíněné veřejné dopravy, přes nabídku ubytování a volnočasových aktivit, gastronomie až po nákupy suvenýrů, představuje Katalánsko cenově dostupný region pro většinu turistů.
- **Kultura** – tradice, slavnosti a festivaly, ať historického nebo moderního charakteru, představují bezesporu další lákadlo tohoto regionu.

Slabé stránky

Slabé stránky jsou přesným opakem stránek silných a představují takové faktory, které danou oblast určitým způsobem limitují. V případě Katalánska, jakož to oblíbené destinace pro letní dovolenou, je to především nedostatečná kapacita ubytovacích zařízení, která jsou právě v období největšího návalu turistů značně přeplněná. V souvislosti s příjezdy turistů dochází rovněž tak ke zvyšování cen, a to zejména za občerstvení v rekreačních oblastech a centrech turistického dění. Dalším faktorem ohrožujícím dění v regionu je například neochota místních obyvatel komunikovat jiným než katalánským jazykem, což značně ztěžuje komunikaci.

Příležitosti

Jedná se o faktory vnějšího prostředí, které představují potenciální užitek pro danou oblast. Jejich správné využití může pozitivně ovlivnit budoucí vývoj cestovního ruchu region a případně eliminovat část existujících slabých stránek. V případě Katalánska by příležitostmi

mohly být především zkvalitnění ubytovacích zařízení a navýšení jejich kapacit. Dále jednoznačně zatraktivnění regionu i v období mimo hlavní sezónu, propagace cestovního ruchu i v často opomíjených vnitrozemských a horských oblastech.

Hrozby

Stejně tak jako v případě příležitostí, hrozby jsou faktory plynoucí z vnějšího prostředí. Na rozdíl od příležitostí se však jedná o faktory, které sebou přináší určité riziko a v případě, že nastanou, mohou cestovní ruch v region ovlivnit negativním způsobem.

Pro Katalánsko tato rizika mohou vznikát v důsledku masového cestovního ruchu, a to hlavně v horkých letních měsících. V této souvislosti se jedná o zhoršení kvality služeb v důsledku kvůli návalu turistů, což může vést k jejich nespokojenosti a následného negativního hodnocení oblasti. Ze stejného důvodu také nastává riziko zhoršení a znečištění prostředí, přeplnění a možný kolaps dopravy. Z pohledu politické situace představuje určitou hrozbu snaha Katalánců o separování se od zbytku Španělska, a z pohledu bezpečnosti možné teroristické útoky, zejména v rušných turistických oblastech jako je hlavní město Barcelona, kde je celoročně vysoká koncentrace turistů.

10 NÁVRH DOPORUČENÍ PRO KATALÁNSKO

V této kapitole se pokusím shrnout současnou situaci katalánského regionu a navrhnout možná opatření a doporučení pro její budoucí rozvoj.

Obecná doporučení

V roce 2012 byla katalánskou vládou odsouhlasena strategie Catalonia 2020 (ECAT 2020), která v souladu se strategií Evropa 2020, podporuje udržitelný růst prostřednictvím šesti hlavních oblastí. Těmito oblastmi jsou:

- Zaměstnanost a odborná způsobilost
- Sociální soudržnost
- Inovace
- Podnikání
- Internacionalizace
- Zelená ekonomika

(catalunya2020.gencat.cat)

Katalánsko je s dobrou průmyslovou základnou a otevřenou, konkurenceschopnou a udržitelnou ekonomikou, která kombinuje talent, kreativitu, diverzifikovanou obchodní strukturu a vlastní vynikající výzkumný aparát v dynamické společnosti. Region je domovem jednak mnoha nadnárodních podniků, které již našli své místo na trhu a stali se mezinárodními lídry ve svém odvětví, a jednak nově vznikajících podniků se značným potenciálem.

Aby bylo možné realizovat vizi Catalonia 2020, je nezbytné zaměřit se především na tyto konkrétní cíle:

1. Zlepšit konkurenceschopnosti obchodní struktury.
2. Podporovat nově se rozvíjející ekonomické aktivity prostřednictvím výzkumu, kreativity a inovací a zaplňovat vzniklé mezery na trhu.
3. Upevňovat pozici Katalánska jako evropského centra znalostí a propojit technologické a tvůrčí schopnosti oblasti.
4. Zlepšení katalánského inovačního systému a konkurenceschopnosti podniků.

Doporučení v oblasti cestovního ruchu

Hlavním zájmem v odvětví cestovního ruchu je zajistit udržení a zvýšení počtu přijíždějících turistů. Strategie rozvoje autonomního společenství Katalánsko byl měla být zaměřena především na konkrétní opatření, pomocí kterých by se zvýšila atraktivita regionu a jeho konkurenceschopnost. Tyto cíle mohou představovat například i využití příležitostí uvedených ve S.W.O.T. analýze a rovněž tak eliminace možných hrozeb.

Pro zlepšení podmínek k realizaci cestovního ruchu v katalánském regionu je nutné učinit především následující opatření:

- **Zkvalitnění ubytovacích zařízení** – rekonstrukce a údržba již existujících ubytovacích zařízení.
- **Navýšení kapacit ubytovacích zařízení** – výstavba nových ubytovacích zařízení.
- **Využití kulturního a přírodního bohatství** – dostavění kulturních památek, využití fondů EU pro rozvoj cestovního ruchu.
- **Nabídka nových produktů a služeb** – rozlišovat specifické účastníky a zaměřit se na jejich preference, například rodiny s dětmi, důchodci.
- **Propagace horských a vnitrozemských oblastí** – zlepšit informační a propagační činnosti, výstavba nových zařízení.

Kromě výše uvedených opatření by situaci Katalánska mohlo pozitivně ovlivnit zavedení opatření eliminující vandalismus a znečišťování životního prostředí, jimiž je často znehodnocováno jak přírodní, tak kulturní dědictví, a má za následek zhoršení image dané oblasti. Větší pozornost by měla být rovněž věnována snaze zajistit větší bezpečnost, zejména v samotné Barceloně, kde časté stávkové akce mívají za následek zranění účastníků cestovního ruchu.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo analyzovat dopady cestovního ruchu na ekonomiku španělského regionu Katalánsko. Pomocí provedených analýz je možné dojít ke zjištění, že po období ekonomické krize, která v letech 2009-2012 utlumila místní ekonomické aktivity, se oblast dokázala velmi rychle stabilizovat. Zejména rok 2013 znamenal pro Katalánsko důležitý mezník, který odstartoval dobu ekonomického růstu.

Katalánsko je významná metropole, která je každoročně vyhledávána turisty ze všech koutů světa a právě to se pozitivně odráží ve vývoji zdejší ekonomiky. Z provedených výzkumů je patrné, že sektor služeb, v němž je zahrnut cestovní ruch a služby s ním spojené, přispívá největším podílem k tvorbě HDP a zaměstnanosti zdejších obyvatel.

Osobně považuji region Katalánska z hlediska cestovního ruchu za unikátní, dynamicky se rozvíjející a velmi atraktivní oblast. Pověstná uvolněná atmosféra, rozmanitá příroda, bohatá kultura a historie, jež dokáží existovat v soužití s nejmodernějšími trendy, formovaly v průběhu let jedinečnou identitu, díky které Katalánsko v dnešní době představuje jednu z turisticky nejoblíbenějších a nejvyhledávanějších oblastí světa.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní publikace

- [1] BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013, 296 s. ISBN 978-80-86724-46-1.
- [2] BONIFACE, Brian G., Chris COOPER a Robyn COOPER. *Worldwide destinations: the geography of travel and tourism*. 7th edition. New York, NY, 2016, 740 s. ISBN 9781138901810.
- [3] EVANS, Nigel. *Strategic management for tourism, hospitality and events*. Second edition. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2015, 728 s. ISBN 978-0-415-83724-8.
- [4] GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. *Tourism: principles, practices, philosophies*. Eleventh ed. Hoboken, N.J.: John Wiley, 2009, 624 s. ISBN 978-0-470-08459-5.
- [5] HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2011, 216 s. ISBN 978-80-7373-107-6.
- [6] HRALA, Václav, ŠAFAŘÍK, Viktor, ed. *Geografie cestovního ruchu*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Idea servis, 2013, 197 s. ISBN 978-80-85970-79-1.
- [7] KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013, 2018 s. ISBN 978-80-247-4603-6.
- [8] MIDDLETON, Victor T. C, Alan FYALL a Michael MORGAN. *Marketing in travel and tourism*. 4. vydání Oxford: Elsevier Ltd, 2009. 502 s. ISBN 978-0-7506-8693-8.
- [9] PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 264 s. ISBN 978-80-247-3643-3.
- [10] RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch: soubor studijních materiálů*. Vyd. 3., rozš. Ostrava: Key Publishing, 2009, 210 s. ISBN 978-80-7418-028-6.
- [11] ŠTÝRSKÝ, Jiří a Jiří ŠÍPEK. *Geografie udržitelného turismu světa v ekonomických, environmentálních a multikulturních souvislostech*. Vyd. 6. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011, 234 s. ISBN 978-80-7435-127-3.

- [12] VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. *Základy cestovního ruchu: distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006, 163 s. ISBN 80-210-4205-2.
- [13] ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

Internetové zdroje

- [14] BBC. *Catalonia region profile*. [online]. ©2019 [cit. 2019-03-08]. dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-20345071>
- [15] CORRAL, J. A a Gemma CANOVES. *La investigación turística publicada en revistas turísticas y no turísticas*. [online]. ©2013 [cit. 2019-04-11]. dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/327780648_La_investigacion_turistica_publicada_en_revistas_turisticas_y_no_turisticas_Analisis_bibliometrico_de_la_produccion_de_las_universidades_catalanas/figures
- [16] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Metodika satelitního účtu České republiky*. [online]. ©2004 [cit. 2019-03-17]. dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1522-04-2__metodicke_vysvetlivky
- [17] GENERALITAT DE CATALUNYA. *Action plan 2015-2020*. [online]. ©2015 [cit. 2019-04-23]. dostupné z: http://catalunya2020.gencat.cat/web/.content/85_catalunya_2020/documents/angles/arxiu/pa_ris3cat_201511_en.pdf
- [18] GENERALITAT DE CATALUNYA. *Catalonia*. [online]. ©2018 [cit. 2019-04-12]. dostupné z: <https://web.gencat.cat/en/temes/catalunya/index.html>
- [19] GENERALITAT DE CATALUNYA. *Infrastructures*. [online]. ©2019 [cit. 2019-05-02]. dostupné z: <http://infrastructures.gencat.cat/>
- [18] GENERALITAT DE CATALUNYA. *Tourism*. [online]. ©2019 [cit. 2019-04-06]. dostupné z: <https://www.idescat.cat/tema/turis?id=turis&lang=es>
- [20] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ V ČR. *Management kulturního cestovního ruchu*. [online]. ©2008 [cit. 2019-03-21]. dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/efcd9671-4737-427b-bab5-1b6be507e800/GetFile10_1.pdf

- [21] WORLD ECONOMIC FORUM. *Travel and Tourism Competitiveness Report 2017*. [online]. ©2019 [cit. 2019-04-15]. dostupné z: <http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2017/country-profiles/#economy=ESP>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CR	Cestovní ruch
ECAT	Estrategia Catalunya (strategický plán Katalánska)
HDP	Hrubý domácí produkt
GENCAT	Generalitat de Catalunya (katalánská vláda)
IDESCAT	Institut d'Estadística de Catalunya (katalánský statistický úřad)
TSA	Transportation Security Administration
UNESCO	The United Nations Educational, Scientific and Cultural organization
ŽP	Životní prostředí

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Jednotlivé sektory podílející se na tvorbě HDP	38
Graf 2 – Zaměstnanost v jednotlivých sektorech HDP regionu	39
Graf 3 – Zaměstnanost v cestovním ruchu	40
Graf 4 – Příjmy z mezinárodního cestovním ruchu	41
Graf 5 – Zdroje příjmů z mezinárodního cestovním ruchu	41
Graf 6 – Počet příjíždějících a vyjíždějících turistů	42
Graf 7 – Počet příjíždějících turistů dle národností	43
Graf 8 – Příjezdy turistů dle jednotlivých měsíců	44
Graf 9 – Příjezdy turistů dle způsobu dopravy	45
Graf 10 – Celkový počet strávených nocí dle typu ubytování.....	46
Graf 11 – Příjezdy turistů dle navštívené destinace.....	47

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Typy dopadů.....	20
Obrázek 2 – S.W.O.T. analýza	23
Obrázek 3 – Katalánsko na mapě	25
Obrázek 5 – Mapa oblastí Katalánska	31
Obrázek 6 – Konkurenceschopnost Španělska	61

SEZNAM TABULEK

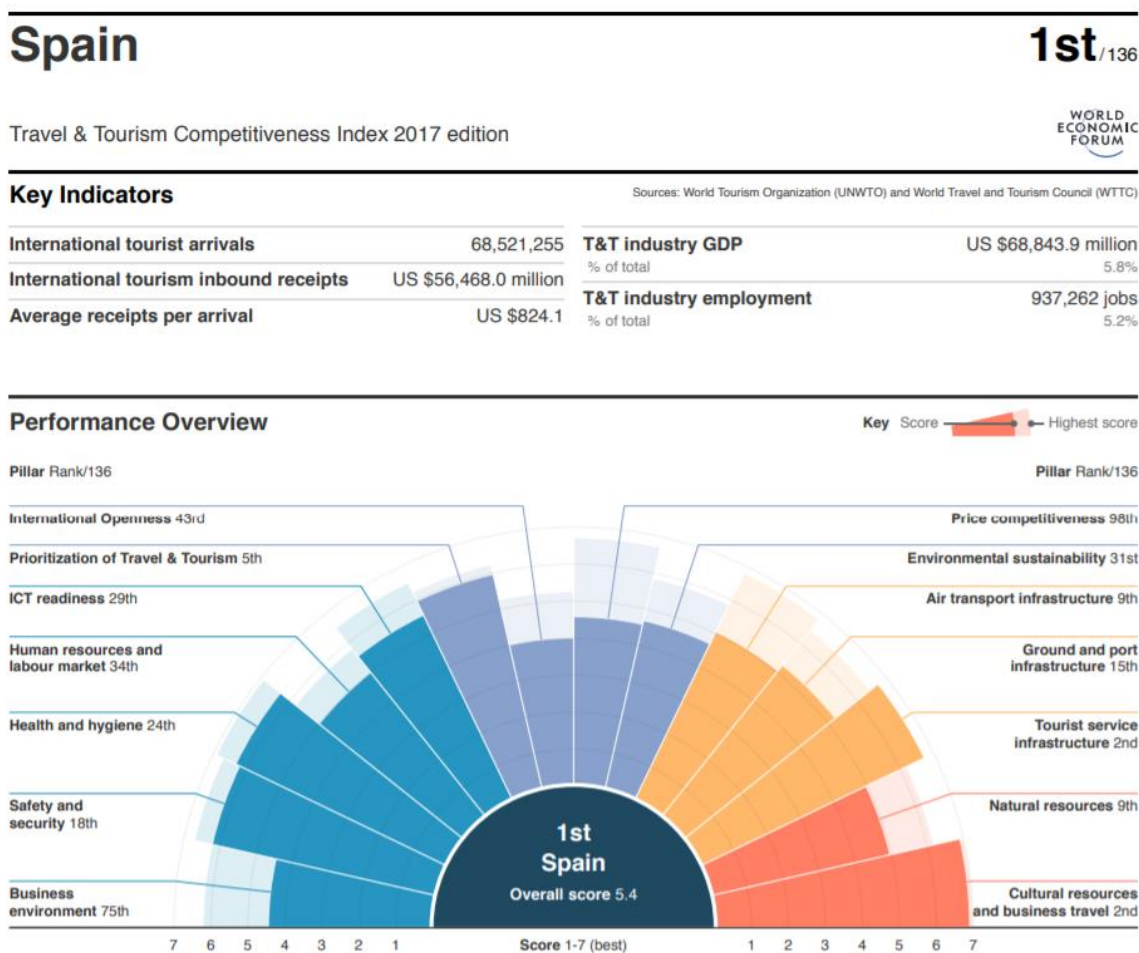
Tabulka 1 – Porovnání politiky a podmínek umožňující rozvoj CR	27
Tabulka 2 – Porovnání infrastruktury	28
Tabulka 3 – Porovnání přírodních a kulturních atraktivit.....	28
Tabulka 4 – Počet ubytovacích zařízení a celková kapacita.....	36
Tabulka 5 – Příjezdy turistů dle kontinentů.....	43

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Konkurenceschopnost Španělska

PŘÍLOHA P I: NÁZEV PŘÍLOHY

Obrázek 5 – Konkurenceschopnost Španělska

Zdroj: převzato a upraveno podle World Economic Forum (2017, s 306)